Komparatívna analýza krajov Slovenskej republiky

predpoklady vo vzťahu k cieľom politiky súdržnosti Európskej únie 2021-2027

Spracované pre potreby Centrálneho koordinačného orgánu.

RNDr. Martin Plešivčák, PhD., Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta

2022

Obsah

1	**Hodnotenie na úrovni politických cieľov**	**3**
1.1	Porovnanie krajov podľa politických cieľov	3
1.2	Hodnotenie krajov	8
1.3	Porovnanie rokov 2011 a 2020	10
1.4	Medzikrajské rozdiely	14
2	**Hodnotenie na úrovni parciálnych indikátorov**	**16**
2.1	Medzikrajské rozdiely 2020	16
2.2	Porovnanie medzikrajských rozdielov 2011 a 2020	29
2.3	Vývoj hodnôt a medzikrajských rozdielov 2011 a 2020	33
3	**Identifikácia nedostatkov / obmedzení na úrovni krajov**	**39**
3.1	Bratislavský kraj	39
3.2	Trnavský kraj	40
3.3	Trenčiansky kraj	41
3.4	Nitriansky kraj	42
3.5	Žilinský kraj	44
3.6	Banskobystrický kraj	45
3.7	Prešovský kraj	47
3.8	Košický kraj	49
Vizualizácia – hodnotenie cieľov na úrovni krajov		**51**
Vizualizácia – indikátory (body a hodnoty)		**55**
Použité zdroje		61
Zoznam indikátorov		63

Mapa 1 Poloha krajov a okresov v rámci územia Slovenska

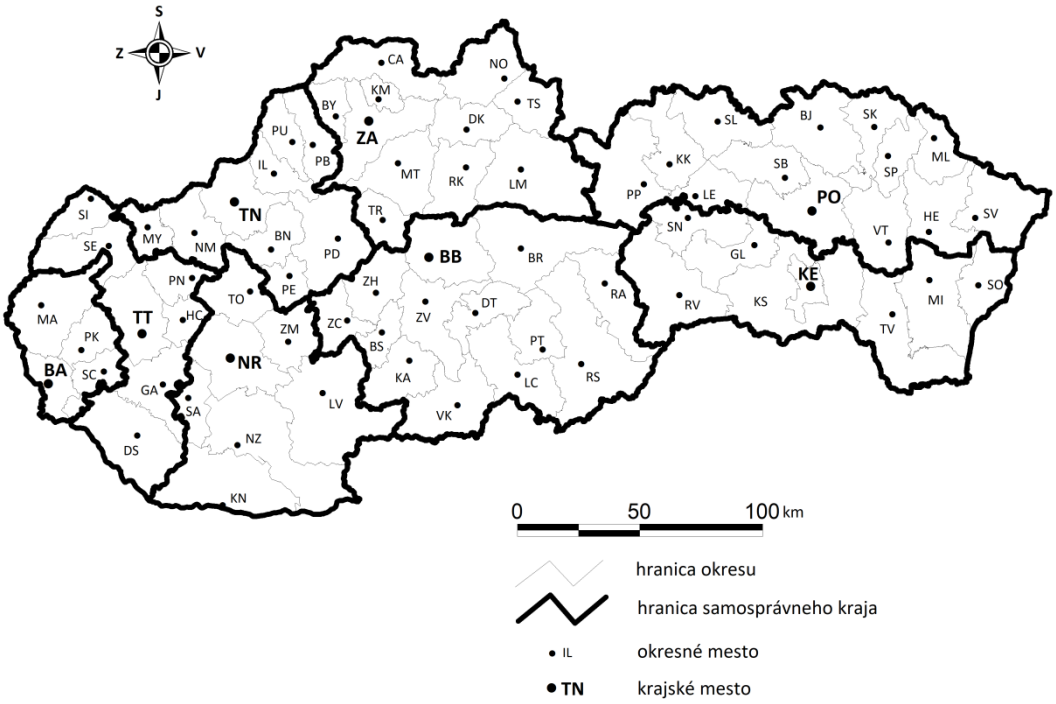

Zdroj podkladových údajov: MapInfo Professional 9.5

1 HODNOTENIE NA ÚROVNI POLITICKÝCH CIEĽOV

1.1 Porovnanie krajov podľa politických cieľov

V predloženej analýze sme využili celkovo 67 ukazovateľov (+ dva doplňujúce) zohľadňujúcich hodnotenie piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027, ako aj hodnotenie z hľadiska demografickej situácie. V danom ukazovateli mohli na základe dosiahnutej hodnoty kraje získať od 1 po 5 bodov (1 bod získal kraj s najmenej priaznivou hodnotou, 5 bodov kraj s najviac priaznivou hodnotou). Priemerné hodnotenie tak predstavovala hranica 3 bodov. Hodnotené boli najaktuálnejšie dostupné údaje, k marcu 2022. Výrazná väčšina z nich je za rok 2020. Porovnávacie údaje boli za rok 2011.

Na základe analýzy kľúčových demografických ukazovateľov sme dospeli k záveru, že na krajskej úrovni má najlepšie demografické perspektívy Bratislavský kraj (celkové skóre 4,8 bodu z možných 5). Za ním už s výrazným odstupom nasledujú Trnavský, Prešovský a Košický kraj (zhodne 3,3). Mierne podpriemernými rozvojovými perspektívami z hľadiska

demografickej situácie disponujú Žilinský a Trenčiansky kraj (zhodne 2,8). Najmenej priaznivé demografické vyhliadky majú Banskobystrický (1,8) a Nitriansky kraj (1,7).

Z hľadiska hodnotenia prvého politického cieľa politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027 môžeme konštatovať, podobne ako pri demografickej situácii, veľkú dominanciu Bratislavského kraja. V tejto oblasti (*Inteligentnejšia Európa*) získal región nášho hlavného mesta skóre 4,9 bodu, čo vzhľadom na jeho vzdelanostný, výskumný a inovačný potenciál neprekvapuje. Už s výraznejším odstupom za ním nasleduje Žilinský kraj (3,6). Mierne nadštandardný je v tomto smere Trnavský kraj (3,3), kým Trenčiansky (2,9), Košický (2,8) a Nitriansky kraj (2,7) za priemerom už mierne zaostávajú. Najnižšie predpoklady cieľa *Inteligentnejšia Európa* sú v prípade Banskobystrického (2,3) a najmä Prešovského kraja (1,5).

Druhý cieľ politiky politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 (*Zelenšia Európa*) tematicky pokrýva environmentálnu oblasť. V tomto prípade sú vzájomné rozdiely vo výslednom skóre medzi krajmi relatívne malé. Najviac priaznivá situácia je z tohto pohľadu v Prešovskom (3,6), Trnavskom (3,4) a Nitrianskom kraji (3,2). Priemernú hodnotu dosahuje Žilinský kraj (3,0). Zvyšné štyri kraje Slovenska za priemerom zaostávajú len mierne a dosahujú de facto identické hodnoty (Trenčiansky kraj – 2,8, Bratislavský, Banskobystrický a Košický kraj zhodne 2,7).

Ďalším z definovaných cieľov politiky súdržnosti EÚ pre nadchádzajúce programové obdobie je oblasť dopravy (*Prepojenejšia Európa*). Tu vidieť, že najlepšími rozvojovými perspektívami disponujú kraje lokalizované na západnom Slovensku, s najviac rozvinutou dopravnou infraštruktúrou. Najvyššie bodové hodnotenie oblasti dopravy registrujeme pri Bratislavskom (3,9) a Trenčianskom kraji (3,7). Trnavský kraj dosahuje na slovenské pomery priemernú hodnotu (3,0). Ostatné kraje Slovenska majú z hľadiska hodnotenia kohézneho cieľa *Prepojenejšia Európa* navzájom veľmi podobné rozvojové perspektívy (Nitriansky a Košický kraj zhodne 2,8, Žilinský a Prešovský kraj zhodne 2,7 a Banskobystrický kraj 2,6).

V prípade štvrtého politického cieľa, *Sociálnejšia Európa*, je na tom opäť najlepšie región hlavného mesta. Bratislavský kraj dosahuje skóre 4,4. Nad celoslovenským priemerom je v tomto zmysle už len Trnavský kraj (3,3). Priemerné skóre v sociálnej oblasti evidujeme pri Trenčianskom a Žilinskom kraji (zhodne 3,0). Len mierne nižšie hodnoty registrujeme pri Nitrianskom a Košickom kraji (zhodne 2,9). Najnižšie hodnotenie pri hodnotení cieľa *Sociálnejšia Európa* dosahujú Banskobystrický (2,6) a najmä Prešovský kraj (2,0).

Záverečný, piaty cieľ politiky súdržnosti EÚ (*Európa bližšie k občanom*) možno vnímať ako oblasť prierezovo spájajúcu všetky predchádzajúce, zároveň zohľadňujúcu problematiku administratívnych kapacít, bezpečnosti a kriminality, športových aktivít a voľnočasových zariadení, ako aj kultúry a cestovného ruchu. Celkovo za prierezovú oblasť nie sú rozdiely medzi krajmi až tak výrazné ako v prípade niektorých predchádzajúcich, parciálnych cieľov (najmä cieľov *Inteligentnejšia Európa* a *Sociálnejšia Európa*, ale i demografickej oblasti).

Vzhľadom na skôr uvedené, neprekvapí, že v tomto ohľade je opäť najúspešnejším Bratislavský kraj, ktorý získal výsledné skóre 3,8. Navzájom porovnateľné skóre evidujú Trnavský (3,2), Trenčiansky a Žilinský kraj (zhodne 3,1). Ďalšiu skupinu tvoria Nitriansky, Prešovský a Košický kraj (2,8), ktoré za priemerom už mierne zaostávajú. Pri hodnotení cieľa *Európa bližšie k občanom* a teda rozvojových perspektív pri zohľadnení integrovaného prístupu disponuje najnižším skóre Banskobystrický kraj (2,6).

Graf 1 Skóre za oblasť *Demografia* na úrovni krajov Slovenska

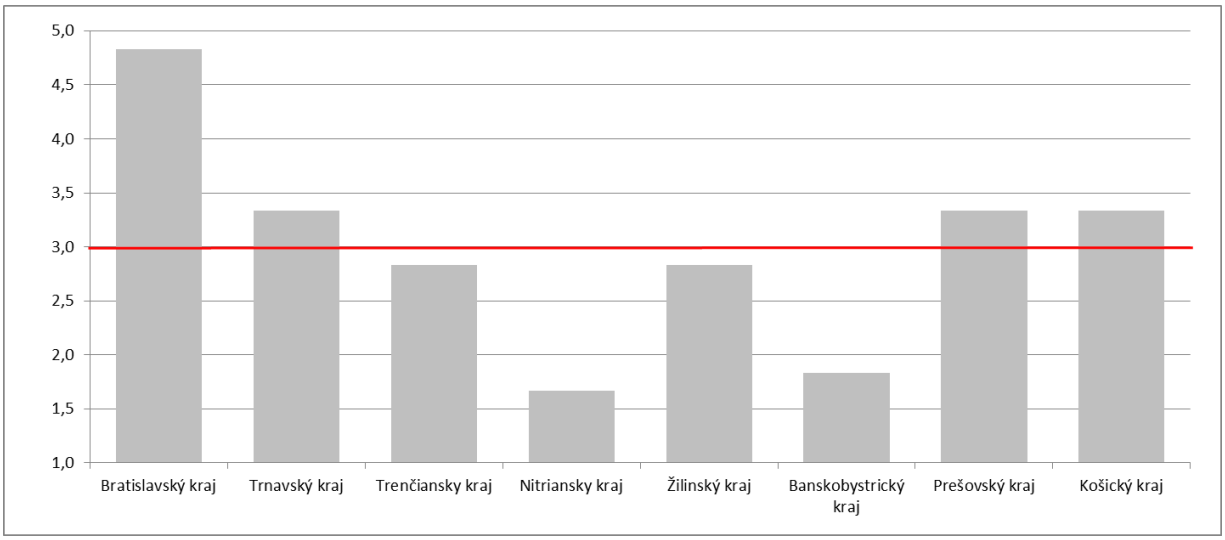

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022), prepočty autora
Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Graf 2 Skóre za cieľ *Inteligentnejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

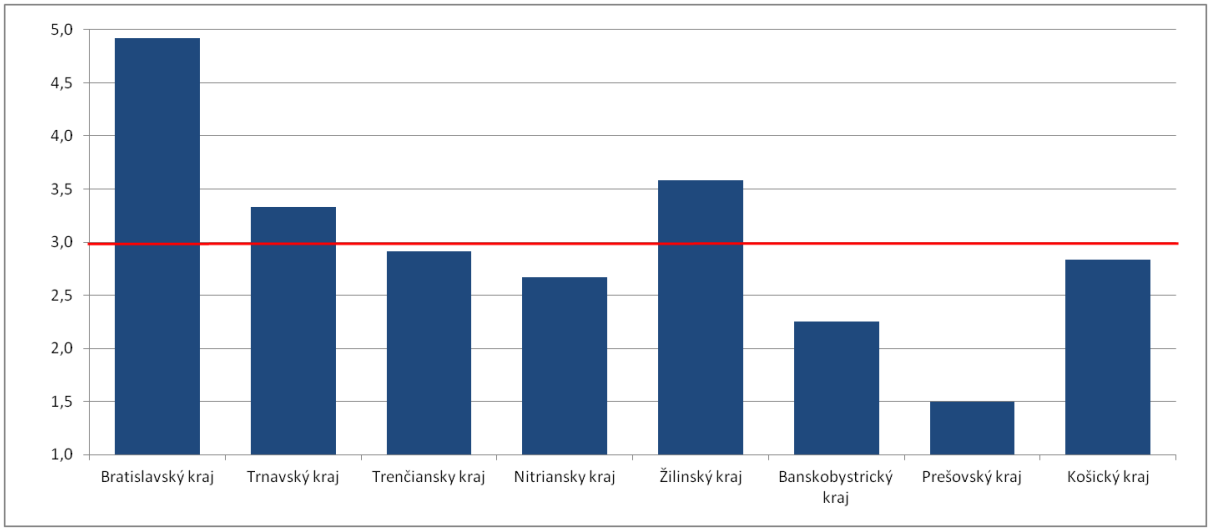

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora

Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Graf 3 Skóre za cieľ *Zelenšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

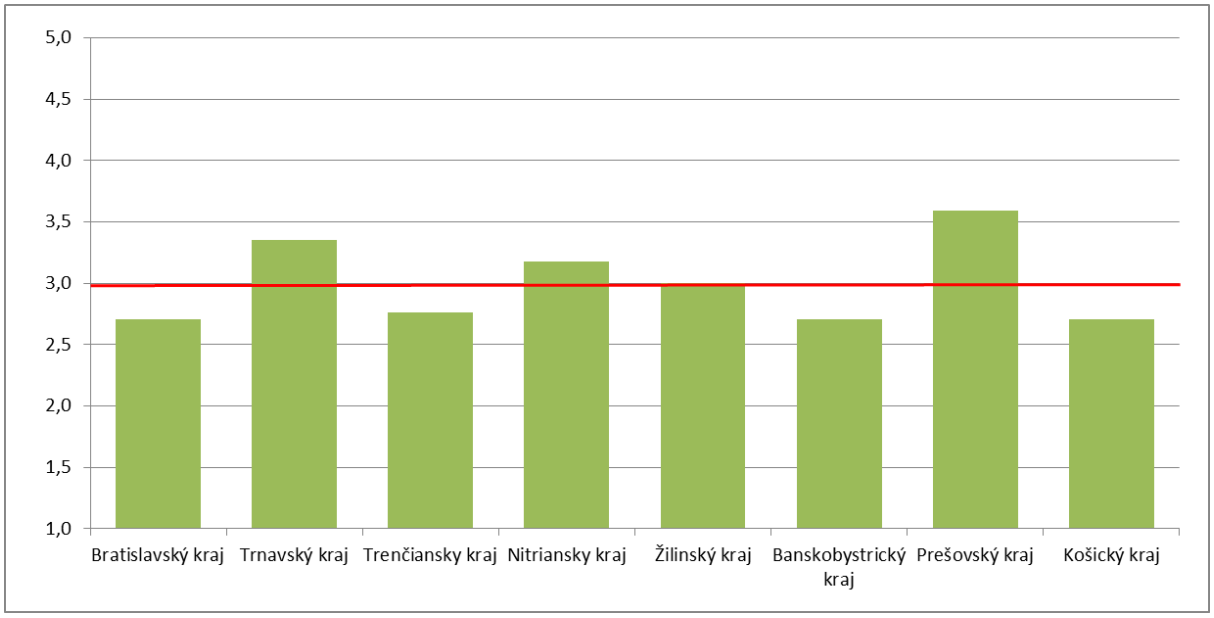

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora
Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Graf 4 Skóre za cieľ *Prepojenejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

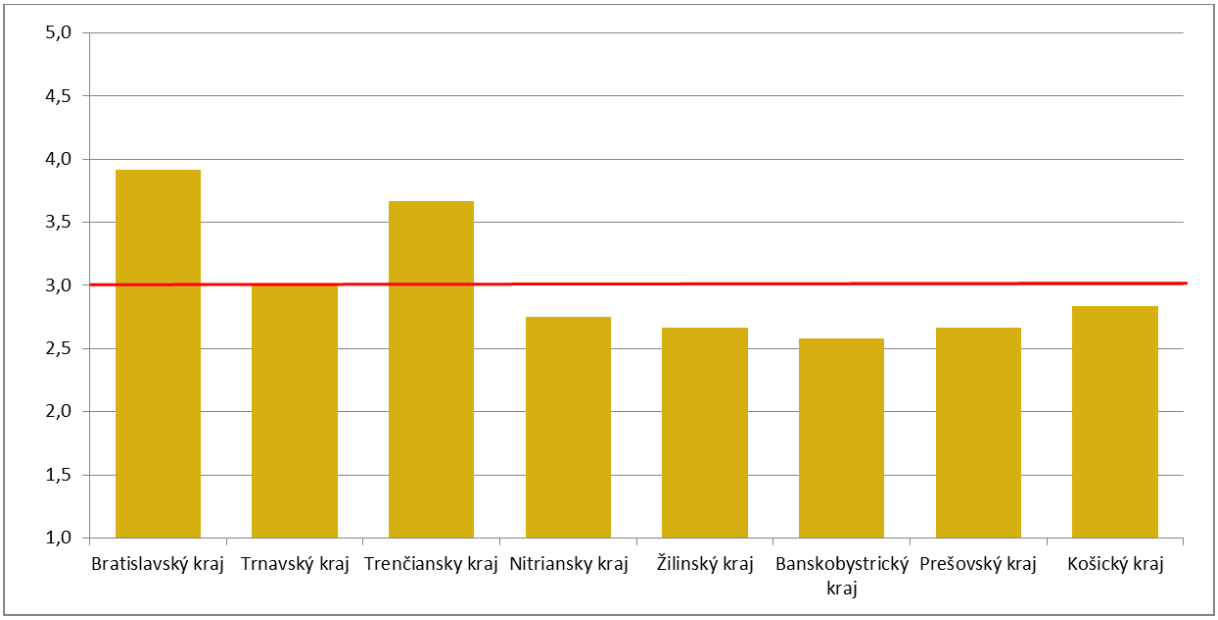

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora
Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Graf 5 Skóre za cieľ *Sociálnejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

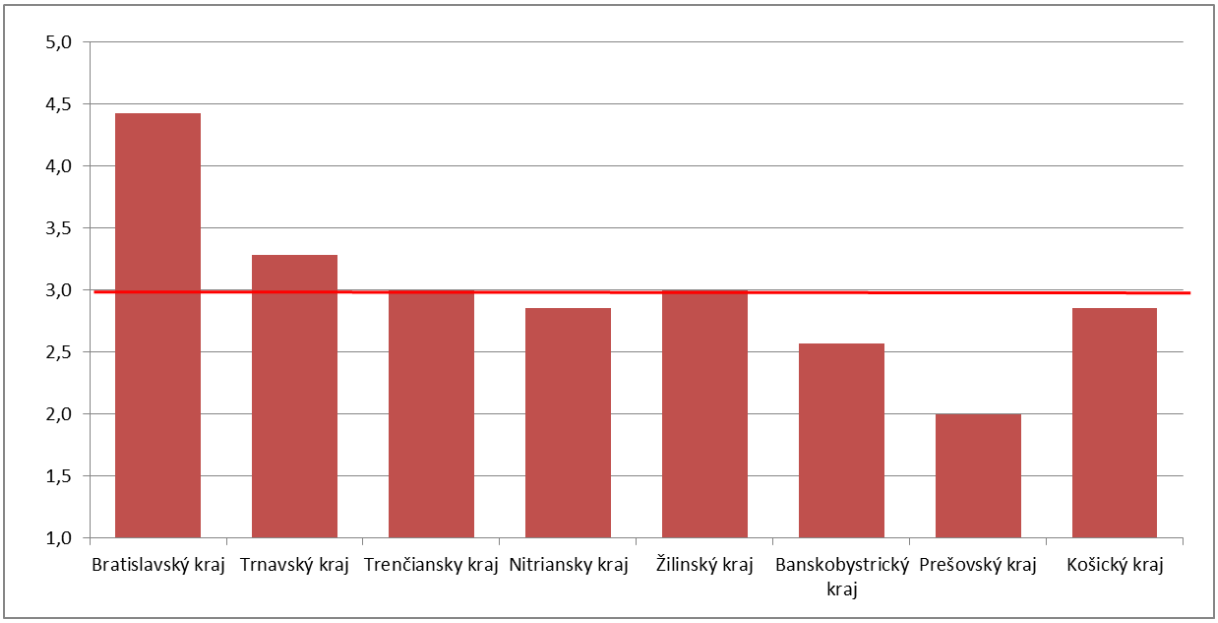

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora
Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Graf 6 Skóre za cieľ *Európa bližšie k občanom* na úrovni krajov Slovenska

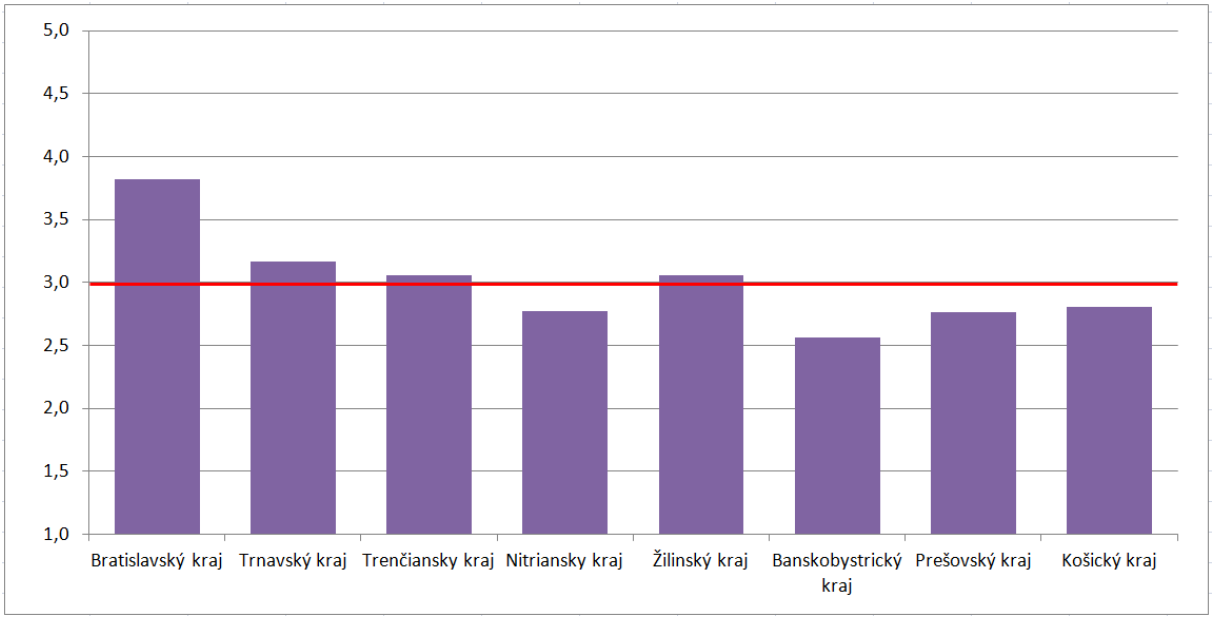

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora
Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie

Poznámka:

Spôsob hodnotenia

1. pozícia = 5 bodov, 2.-3. pozícia = 4 body, 4.-5. pozícia = 3 body, 6.-7. pozícia = 2 body, 8. pozícia = 1 bod

5 bodov = najviac pozitívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu vysoká hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií nízka hodnota

1 bod = najviac negatívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu nízka hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií vysoká hodnota

1.2 Hodnotenie krajov

Bratislavský kraj presahuje priemernú hodnotu (3) v prípade všetkých oblasti, okrem cieľa 2 *Zelenšia Európa* (2,7). Výrazne nadpriemerné skóre zaznamenal v oblastiach *Inteligentnejšia Európa* (4,9)*, Demografia* (4,8) a *Sociálnejšia Európa* (4,4). Avšak veľmi priaznivé hodnotenie dosiahol aj v prípade cieľov *Prepojenejšia Európa* (3,9) a *Európa bližšie k občanom* (3,82 - *1. miesto*). Je preto jednoznačne najúspešnejším krajom.

Trnavský kraj je jediným krajom Slovenska, ktorý v každej z hodnotených oblastí dosiahol aspoň priemerné hodnotenie (3). Na druhej strane, škála skóre za jednotlivé oblasti sa pohybuje v pomerne úzkom rozpätí 3,0-3,4. Znamená to, že v žiadnej z oblastí nedosiahol výraznejší výsledok. Najvyššie hodnotenie eviduje v oblasti životného prostredia (*Zelenšia Európa* - 3,4), nasledovanej ďalšími v poradí *Demografia, Inteligentnejšia Európa, Sociálnejšia Európa* (zhodne 3,3), *Európa bližšie k občanom* (3,16 - *2. miesto*) a *Prepojenejšia Európa* (3,0).

Silnou stránkou *Trenčianskeho kraja* je jeho dopravná poloha. Práve v cieli *Prepojenejšia Európa* získal spomedzi všetkých hodnotených oblastí najvyššie bodové skóre (3,7). Priemerne hodnotené boli v jeho prípade oblasti *Európa bližšie k občanom* (3,06 – *spolu so Žilinským krajom 3.-4. miesto*) a *Sociálnejšia Európa* (3,0). Trenčiansky kraj už mierne zaostáva v cieli *Inteligentnejšia Európa* (2,9), ale i (zhodne 2,8) v demografickej situácii (*Demografia*), ako aj v oblasti životného prostredia (*Zelenšia Európa*).

Nitriansky kraj zaostáva vo všetkých oblastiach, s výnimkou cieľa *Zelenšia Európa,* v ktorej priemernú hodnotu mierne prekračuje (3,2). Najmenej priaznivé rozvojové perspektívy však eviduje v oblasti *Demografia* (1,7), v ktorej dosahuje najnižšie bodové skóre zo všetkých krajov vôbec. V ostatných cieľoch sa približuje k priemernému skóre, v poradí *Sociálnejšia Európa* (2,9)*, Prepojenejšia Európa* (2,8), *Európa bližšie k občanom* (2,78 - *6. miesto*) a *Inteligentnejšia Európa* (2,7).

Žilinský kraj kopíruje celoslovenský priemer (3,0) v oblastiach *Zelenšia Európa a Sociálnejšia Európa*. Pri prierezovom cieli *Európa bližšie k občanom* dosahuje spolu s Trenčianskym

krajom 3., resp. 4. najvyššiu hodnotu (3,06). Najvyššie skóre spomedzi hodnotených tém však zaznamenal v oblasti *Inteligentnejšia Európa* (3,6). Na druhej strane, zaostáva z hľadiska demografických podmienok (*Demografia* - 2,8) a v dopravnej oblasti (*Prepojenejšia Európa* - 2,7).

Banskobystrický kraj je jediným z krajov, ktorý ani v jednej z hodnotených oblastí nedosiahol aspoň priemerné skóre. Najviac zaostáva v oblastiach *Demografia* (1,8) a *Inteligentnejšia Európa* (2,3), najmenej pri cieľoch *Zelenšia Európa* (2,7), *Prepojenejšia Európa*, *Sociálnejšia Európa* (zhodne 2,6) a *Európa bližšie k občanom* (2,57). V poslednom, prierezovom cieli dosiahol dokonca najnižší bodový zisk spomedzi všetkých krajov Slovenska.

Prešovský kraj vykazuje v dvoch oblastiach vôbec najnižšie hodnotenie spomedzi všetkých krajov Slovenska. Ide o kohézne ciele *Inteligentnejšia Európa* (1,5) a *Sociálnejšia Európa* (2,0). Za priemerom taktiež zaostáva v cieľoch *Európa bližšie k občanom* (2,76, *7. miesto*) a *Prepojenejšia Európa* (2,7). Naopak, pozitívne hodnotenie získal za oblasť *Demografia* (3,3) a cieľ *Zelenšia Európa* (3,6), v ktorom dosiahol vôbec najvyššiu hodnotu spomedzi všetkých krajov (v tomto prípade však boli medzikrajské rozdiely relatívne malé).

Košický kraj zaostáva vo všetkých hodnotených oblastiach, okrem *Demografie* (3,3). Vo všetkých vytýčených cieľoch politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027 však eviduje hodnoty relatívne blízke priemernému skóre. K nemu má najbližšie pri cieľoch *Sociálnejšia Európa* (2,9) a *Prepojenejšia Európa* (2,8), ale pomerne blízko i v prípade oblastí *Inteligentnejšia Európa* (2,8) a *Zelenšia Európa* (2,7). V prípade druhého zmieneného cieľa však dosahuje spolu s Bratislavským a Banskobystrickým krajom vôbec najnižšiu hodnotu (2,7). V prierezovom cieli *Európa bližšie k občanom* sa umiestnil na 5. mieste (2,81).

Tabuľka 1 Hodnotenie krajov Slovenska podľa politických cieľov

KRAJ	0 Demografia	1 INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA	2 ZELENŠIA EURÓPA	3 PREPOJENEJŠIA EURÓPA	4 SOCIÁLNEJŠIA EURÓPA	5 EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM
Bratislavský kraj	4,8	4,9	2,7	3,9	4,4	3,82
Trnavský kraj	3,3	3,3	3,4	3,0	3,3	3,16
Trenčiansky kraj	2,8	2,9	2,8	3,7	3,0	3,06
Nitriansky kraj	1,7	2,7	3,2	2,8	2,9	2,78
Žilinský kraj	2,8	3,6	3,0	2,7	3,0	3,06
Banskobystrický kraj	1,8	2,3	2,7	2,6	2,6	2,57
Prešovský kraj	3,3	1,5	3,6	2,7	2,0	2,76
Košický kraj	3,3	2,8	2,7	2,8	2,9	2,81

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

Poznámka:

Spôsob hodnotenia

1. pozícia = 5 bodov, 2.-3. pozícia = 4 body, 4.-5. pozícia = 3 body, 6.-7. pozícia = 2 body, 8. pozícia = 1 bod

5 bodov = najviac pozitívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu vysoká hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií nízka hodnota

1 bod = najviac negatívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu nízka hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií vysoká hodnota

1.3 Porovnanie rokov 2011 a 2020

Ak si porovnáme roky 2011 a 2020, zistíme, že v priebehu dekády si *v demografickej oblasti* najvýraznejšie polepšili kraje našich dvoch najväčších miest – Bratislavy a Košíc (zhodne +0,50 bodu). V tomto smere sa situácia mierne zlepšila aj na západe Slovenska v Trnavskom (+0,33) a Trenčianskom kraji (+0,17). Naopak, demografické podmienky sa mierne zhoršili v Banskobystrickom (-0,17) a Prešovskom kraji (-0,33), ešte výraznejšie však v Nitrianskom a Žilinskom kraji (zhodne -0,50).

Čo sa týka cieľa *Inteligentnejšia Európa,* v tomto smere si spomedzi krajov v priebehu poslednej dekády najviac polepšil Prešovský kraj (+0,25), aj tak je však stále (za rok 2020) krajom s výrazne najnižším bodovým skóre v tejto oblasti (1,5). Mierne si polepšili Trenčiansky a Žilinský kraj (zhodne +0,17). Stagnáciu v tejto oblasti zaznamenal Košický kraj (+0,08). Svoju vysokú hodnotu (4,9) si udržal na rovnakej úrovni Bratislavský kraj. Na pôvodnej, avšak pomerne nízkej úrovni (2,3) ostal aj Banskobystrický kraj. K poklesu bodového skóre v rámci cieľa *Inteligentnejšia Európa* došlo v prípade Trnavského (-0,25) a Nitrianskeho kraja (-0,50).

Z hľadiska *životného prostredia* sa situácia v priebehu dekády v medzikrajskom porovnaní najviac zlepšila v Žilinskom (+0,41) a Bratislavskom kraji (+0,35). Mierne pozitívny trend zaznamenali aj Trnavský a Trenčiansky kraj (zhodne +0,18). Takmer identické skóre za cieľ *Zelenšia Európa* pri porovnaní rokov 2011 a 2020 evidujú Nitriansky (+0,06) a Košický kraj (-0,06). Situácia v envirooblasti sa v medzikrajskom porovnaní v priebehu dekády pomerne výrazne zhoršila v Prešovskom (-0,53) a Banskobystrickom kraji (-0,59). Zároveň je však potrebné podotknúť, že práve Prešovský kraj dosiahol za rok 2020 spomedzi všetkých krajov Slovenska v tejto oblasti najvyššie skóre (3,6). Banskobystrický kraj za ostatnými výrazne nezaostáva (2,7). Je potrebné zopakovať, že rozdiely na krajskej úrovni sú v prípade environmentálnej oblasti pomerne malé (rozdiel v skóre len 0,9 bodu).

Pri hodnotení cieľa *Prepojenejšia Európa* môžeme konštatovať, že podmienky sa v priebehu hodnotenej dekády zlepšili najmä v Bratislavskom kraji (+0,42), ktorý bol v roku 2020 navyše zároveň krajom s najvyšším dosiahnutým skóre za túto oblasť (3,9). Mierne si polepšil aj Trnavský kraj (+0,25). Pri medzikrajskom porovnaní, de facto na identickej úrovni ostali Banskobystrický (+0,08), Nitriansky a Košický kraj (zhodne -0,08). Oproti iným krajom si pri hodnotení dopravnej oblasti v období rokov 2011-2020 pohoršili Žilinský (-0,25) a Prešovský kraj (-0,33).

Zohľadňujúc ďalší z cieľov politiky súdržnosti EÚ, sociálnu oblasť (*Sociálnejšia Európa*), môžeme povedať, že v priebehu uplynulého desaťročia sa v medzikrajskom porovnaní situácia z hľadiska dosiahnutého výsledného skóre prakticky nezmenila až pri piatich krajoch Slovenska (Trnavský, Prešovský a Košický kraj 0,00, Žilinský kraj -0,07 a Banskobystrický kraj +0,07). Mierne si polepšili len Trenčiansky (+0,14) a najmä Nitriansky kraj (+0,29). Naopak, pomerne výrazný prepad vo výslednom skóre za sociálnu oblasť zaznamenal kraj nášho hlavného mesta (Bratislavsky kraj -0,43). Je však potrebné podotknúť, že i napriek tomuto pomerne výraznému bodovému prepadu v období rokov 2011-2020 je naďalej krajom s výrazne najvyšším hodnotením cieľa *Sociálnejšia Európa* (4,4, pričom druhý v poradí, Trnavský kraj, dosiahol za rok 2020 skóre 3,3).

Záverečná, piata oblasť (*Európa bližšie k občanom*) sa orientuje na prierezové hodnotenie všetkých skôr spomenutých sektorových cieľov politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027, vrátane demografickej situácie. Môžeme konštatovať, že od roku 2011 nedošlo k výraznejším posunom v získanom skóre pri porovnaní všetkých krajov Slovenska. V tomto smere si v medzikrajskom porovnaní v priebehu posledného desaťročia veľmi mierne polepšili len Trenčiansky (+0,13) a Bratislavský kraj (+0,12). Žilinský (+0,07), Trnavský (+0,01), Košický (-0,01) a Nitriansky kraj (-0,03) ostali de facto na rovnakej bodovej úrovni. Len mierne si pohoršili Banskobystrický (-0,15) a Prešovský kraj (-0,16).

Graf 7 Rozdiel v skóre (2011-2020) za oblasť *Demografia* na úrovni krajov Slovenska

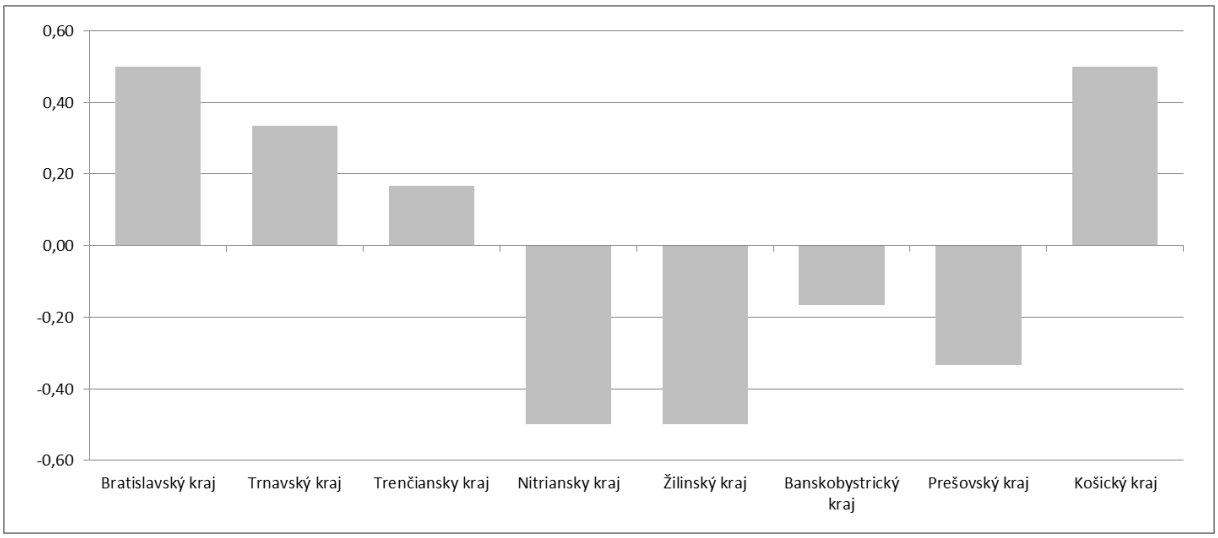

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022), prepočty autora

Graf 8 Rozdiel v skóre (2011-2020) za cieľ *Inteligentnejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

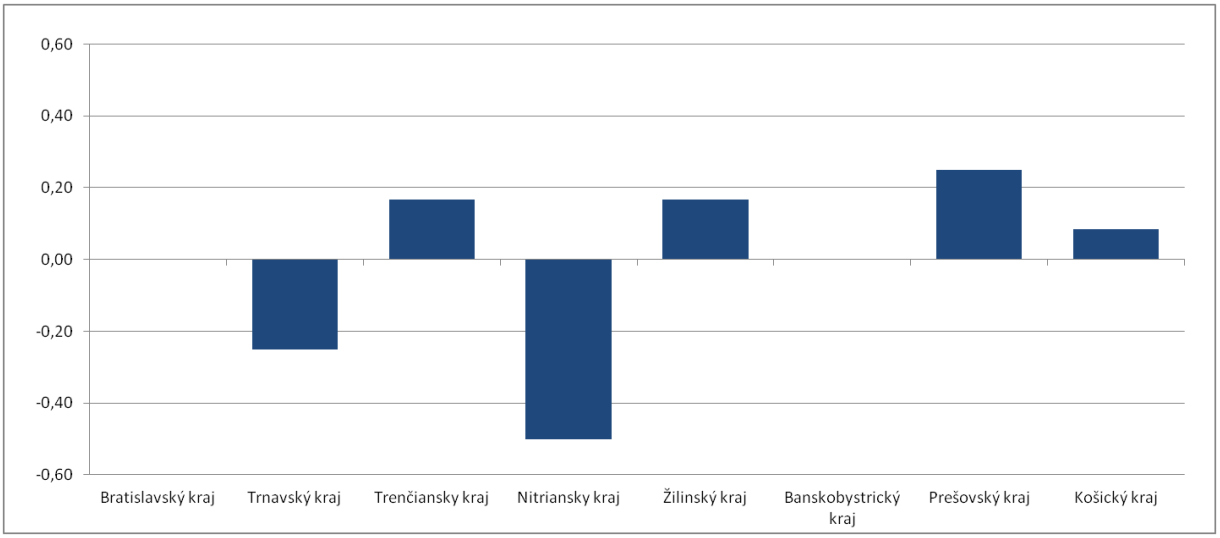

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora

Graf 9 Rozdiel v skóre (2011-2020) za cieľ *Zelenšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

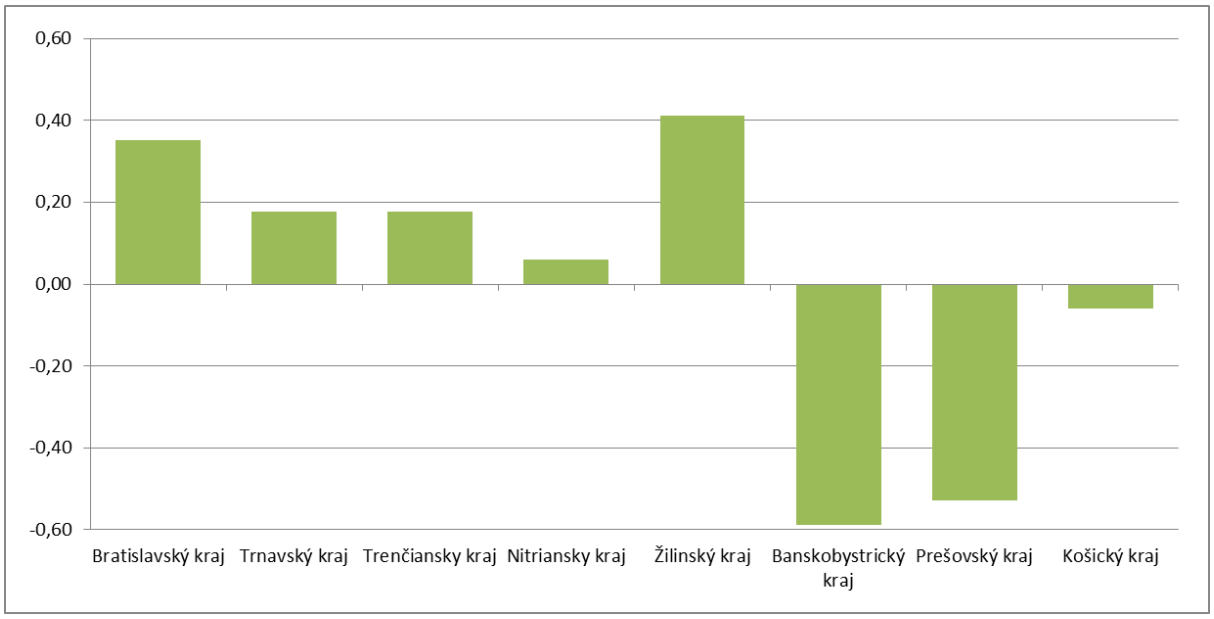

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Graf 10 Rozdiel v skóre (2011-2020) za cieľ *Prepojenejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

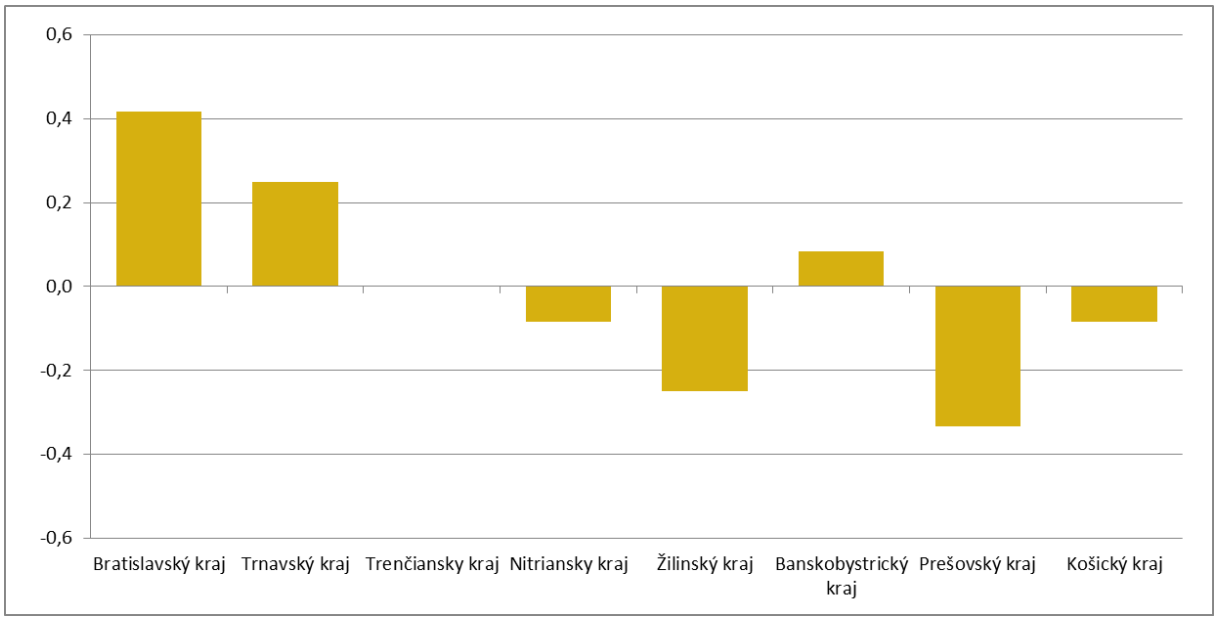

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora

Graf 11 Rozdiel v skóre (2011-2020) za cieľ *Sociálnejšia Európa* na úrovni krajov Slovenska

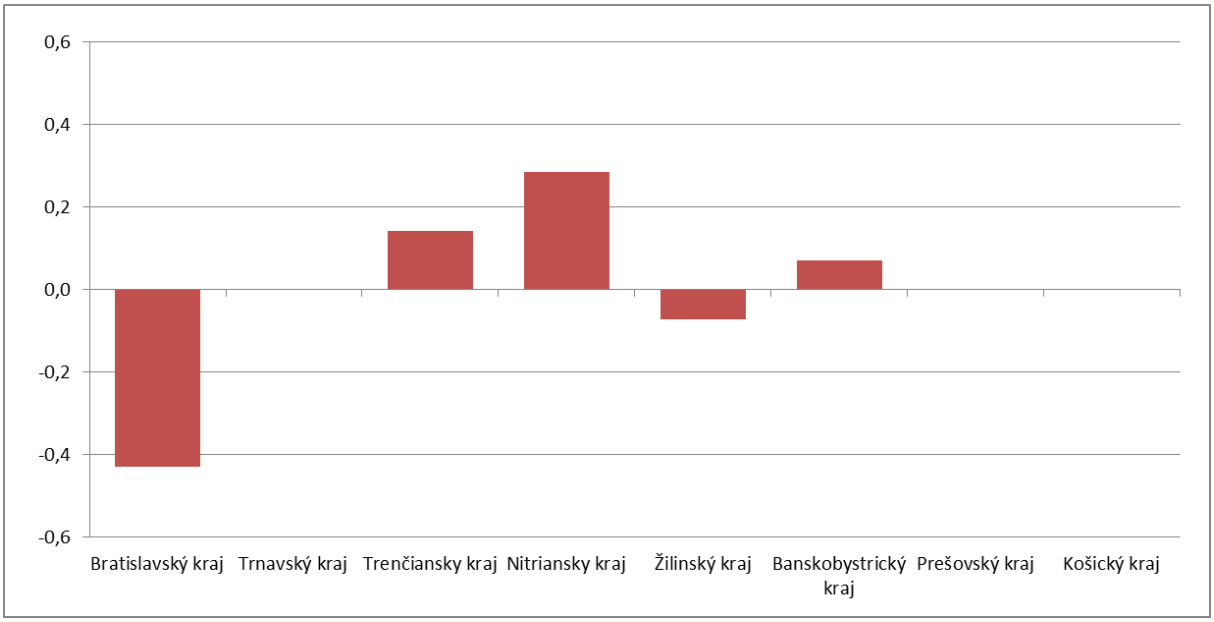

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora

Graf 12 Rozdiel v skóre (2011-2020) za cieľ *Európa bližšie k občanom* na úrovni krajov Slovenska

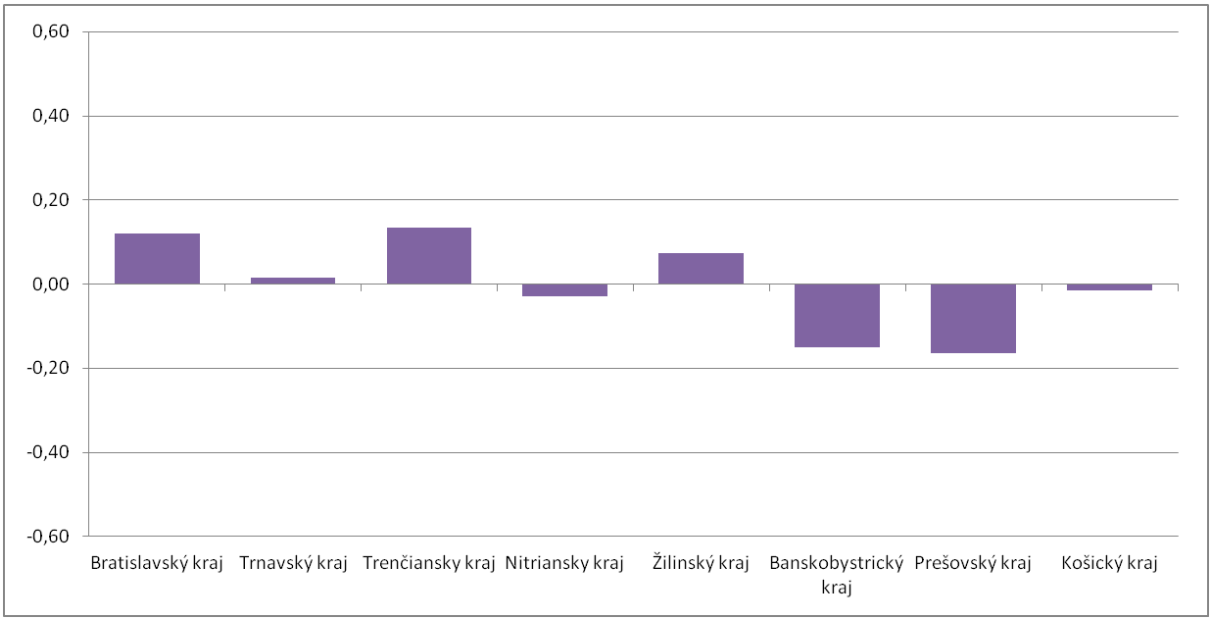

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

1.4 Medzikrajské rozdiely

Za účelom identifikácie kľúčových ukazovateľov z hľadiska posudzovania výrazných či narastajúcich regionálnych (presnejšie medzikrajských) rozdielov sme využili metódu variačného koeficientu. Čím dosahuje vyššiu hodnotu (vyjadrenú v %), tým môžeme v danom ukazovateli či oblasti (cieli) hovoriť o väčších regionálnych rozdieloch. Hodnoty sme porovnali aj v čase (medzi rokmi 2011 a 2020), čo nám napomohlo pri hodnotení toho, či sa medzikrajské rozdiely v čase zväčšujú alebo zmenšujú a či tak dochádza ku kohézii (konvergencii) alebo nie (divergencii, t.j. narastaniu regionálnych, presnejšie medzikrajských rozdielov). Na úrovni kohéznych cieľov (demografickú oblasť ako celok sme v tomto prípade nehodnotili, keďže podstatná časť z využitých ukazovateľov nadobúda aj záporné hodnoty, ktoré nie je možné prostredníctvom variačného koeficientu zohľadniť) možno v roku 2020 vidieť najväčšie medzikrajské rozdiely v prípade prvého politického cieľa, t.j. *Inteligentnejšia Európa* (priemerný variačný koeficient na úrovni 63,42). Druhú najvyššiu hodnotu, ale už výraznejšie nižšiu, pozorujeme pri cieli 2 *Zelenšia Európa* (43,16). Nasleduje cieľ *Európa bližšie k občanom* (38,60), pričom oblasťami s najmenšími medzikrajskými rozdielmi sú *Sociálnejšia Európa* (33,54) a *Prepojenejšia Európa* (30,24).

Na túto problematiku sme sa pozreli aj z hľadiska porovnania časovej zmeny medzikrajských rozdielov v prípade jednotlivých politických cieľov. Najvýraznejším spôsobom sa za obdobie rokov 2011-2020 medzikrajské rozdiely zmenšili v prípade environoblasti (*Zelenšia Európa*), v

ktorej variácia hodnôt medzi krajmi poklesla pomerne výrazne (zo 71,09 na 43,16). K zníženiu medzikrajských rozdielov došlo aj v prípade politických cieľov 1 (*Inteligentnejšia Európa*, zo 72,86 na 63,42) a 5 (*Európa bližšie k občanom*, zo 47,71 na 38,60). Pri ostatných dvoch cieľoch (PC 3 a 4), *Prepojenejšia Európa* (z 30,15 na 30,24) a *Sociálnejšia Európa* (z 32,73 na 33,54), sa situácia prakticky nezmenila. Dobrou správou je, že na medzikrajskej úrovni nedošlo pri hodnotení súboru vstupných ukazovateľov v priebehu poslednej dekády ani v jednej z piatich oblastí, ktoré zastrešujú jednotlivé politické ciele politiky súdržnosti EÚ 2021-2027, k zväčšeniu "regionálnych" rozdielov. Situácia však nebola hodnotená na úrovni okresov Slovenska, kde konštatovania o zväčšovaní či zmenšovaní "regionálnych" rozdielov v tej ktorej oblasti môžu byť odlišné.

Graf 13 Vývoj variačného koeficientu (medzikrajských rozdielov) za *politické ciele* v období rokov 2011-2020

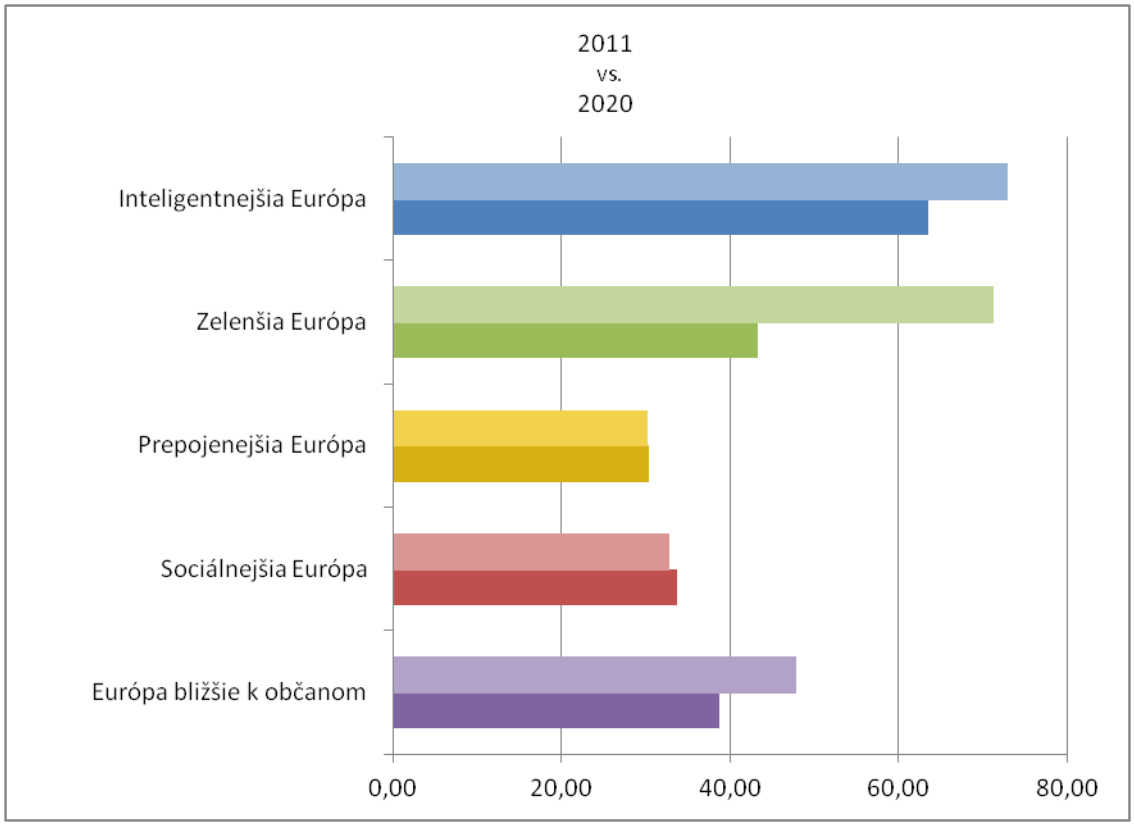

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

2 HODNOTENIE NA ÚROVNI PARCIÁLNYCH INDIKÁTOROV

2.1 Medzikrajské rozdiely 2020

Venujme však pozornosť problematike regionálnych diferencií aj na úrovni jednotlivých ukazovateľov v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027. Pri hodnotení cieľa *Inteligentnejšia Európa* boli (spomedzi 12 ukazovateľov) zistené najväčšie medzikrajské rozdiely pri ukazovateli *priame zahraničné investície* (variačný koeficient s hodnotou 170,35). V tomto smere je na tom najlepšie Bratislavský kraj, pri ktorom stav priamych zahraničných investícií predstavoval v roku 2019 (kumulatívna hodnota od roku 1993) 55 421 eur na obyvateľa. Ostatné kraje za ním veľmi výrazne zaostávajú, no i pri nich vidieť značné medzikrajské rozdiely. Kým napr. pri Trnavskom kraji je ich stav na úrovni 5007 eur na obyvateľa, v Banskobystrickom len 1799 eur a v Prešovskom dokonca len 930 eur. Ostatné ukazovatele cieľa *Inteligentnejšia Európa* za priamymi zahraničnými investíciami z hľadiska veľkosti "regionálnych" rozdielov už výraznejšie zaostávajú. Napriek tomu, značné medzikrajské diferencie vidieť aj pri ukazovateľoch početnosť *podnikov v oblasti informácií a komunikácie* (109,06), *výdavky na výskum a vývoj* (105,75), početnosť *podnikov v oblasti odborných, vedeckých a technických činností* (103,37) a *podiel zamestnancov výskumu a vývoja* (96,62). V roku 2020 pripadalo v Bratislavskom kraji na 10 tisíc obyvateľov 105 *podnikov v oblasti informácií a komunikácie*. Za ním už s výrazným odstupom nasleduje Nitriansky kraj, ktorý dosahuje hodnotu 20 takýchto podnikov na 10 tisíc obyvateľov, ale pri Trenčianskom kraji je to len 14 a Prešovskom dokonca len 11. Pri hodnotení *výdavkov na výskum a vývoj* môžeme taktiež konštatovať pomerne výrazné medzikrajské rozdiely. V Bratislavskom kraji sa hodnota pohybuje na úrovni 582 eur na obyvateľa (za rok 2020), pričom výrazne za ním už zaostávajú Trenčiansky (153 eur), Košický (126 eur) a Žilinský kraj (121 eur). V Prešovskom kraji je to dokonca len 32 eur na obyvateľa. Z hľadiska relatívnej početnosti *podnikov v oblasti odborných, vedeckých a technických činností* je na tom jednoznačne najlepšie Bratislavský kraj (306 podnikov na 10 tisíc obyvateľov), s už výrazným odstupom od ostatných krajov. V ich prípade je situácia z tohto pohľadu najviac priaznivá v Nitrianskom (63 podnikov) a Trnavskom kraji (61 podnikov), čiže v ďalších krajoch lokalizovaných na juhozápade Slovenska. Naopak, relatívne najmenej takýchto podnikov nájdeme v Košickom (47), Trenčianskom (45) a najmä Prešovskom kraji (32). Pomerne vysokú medzikrajskú variabilitu hodnôt vykazuje aj relatívna početnosť *zamestnancov výskumu a vývoja*. V roku 2020 pracovalo v tejto oblasti v Bratislavskom kraji 4,27% ekonomicky aktívnych obyvateľov. Druhý kraj v poradí, Košický kraj, za regiónom hlavného mesta už výraznejšie zaostáva (1,28%). Najmenej priaznivo je na tom Prešovský kraj, kde v oblasti výskumu a vývoja pracuje len 0,33% ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Problematiku identifikácie kľúčových problémov je však potrebné vnímať aj prostredníctvom výšky predpokladaných finančných alokácií a investičných priorít identifikovaných samotnými rezortmi, či už za účelom prípravy Partnerskej dohody, ale i samotného

Programu Slovensko. Z tohto pohľadu je v rámci politického cieľa 1 *Inteligentnejšia Európa* veľmi dôležitou témou *podpora malých a stredných podnikov*. Z hľadiska relatívnej početnosti malých a stredných podnikov je na tom výrazne najlepšie Bratislavský kraj (57 podnikov na tisíc obyv.), za ktorým ostatné kraje už citeľne zaostávajú. Tie dosahujú navzájom pomerne vyrovnané hodnoty, od Žilinského a Trnavského kraja (zhodne 22 podnikov) až po Banskobystrický (19), Košický (18) a Prešovský kraj (16). Ďalším dôležitým ukazovateľom je regionálny *hrubý domáci produkt*. V prepočte na obyvateľa je situácia opäť najpriaznivejšia v Bratislavskom kraji (47 179 eur) s tým, že ostatné časti Slovenska za ním opäť výraznejšie zaostávajú. Druhý v poradí, Trnavský kraj, dosahuje hodnotu 22 435 eur. Navzájom pomerne vyrovnanú pozíciu vykazujú Žilinský (17 747 eur), Nitriansky (17 580 eur), Trenčiansky (16 926 eur) a Košický kraj (16 797 eur). Najmenej výkonnou ekonomikou disponujú Banskobystrický (14 675 eur) a Prešovský kraj (12 483 eur). Z hľadiska *hrubej pridanej hodnoty* môžeme konštatovať identické závery – poradie krajov sa ani v jednom prípade (v porovnaní s predchádzajúcim indikátorom hrubého domáceho produktu) nezmenilo. Môžeme konštatovať výrazný náskok Bratislavského kraja (34 626 eur na obyv.), pevnú pozíciu Trnavského kraja (16 556 eur) na druhom mieste a posledné dve pozície okupované Banskobystrickým (10 851 eur) a Prešovským krajom (9 211 eur). Veľmi podobné závery možno vysloviť aj smerom k ukazovateľu *produktivity práce*. Výrazne vedie kraj nášho hlavného mesta (45 369 eur na zamestnanca), s náskokom pred susedným Trnavským krajom (36 438 eur). Rozdiel medzi ostatnými krajmi, od Košického (29 843 eur) po Prešovský (25 097 eur), už nie je až tak výrazný. Diferencie medzi krajmi v *prístupe domácností k internetu* nie sú až tak markantné. Hodnoty vyššie ako 90% dosahuje štvorica krajov v poradí Bratislavský (96,1%), Trenčiansky (93,1%), Banskobystrický (90,7%) a Žilinský kraj (90,3%). Na tejto úrovni sa pohybuje aj Trnavský kraj (90%). Ostatné kraje, t.j. Prešovský (88,1%), Košický (86,1%) a Nitriansky kraj (85,3%), sa pohybujú v rozmedzí 85-90% domácností pripojených na internet.

Graf 14 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Inteligentnejšia Európa*

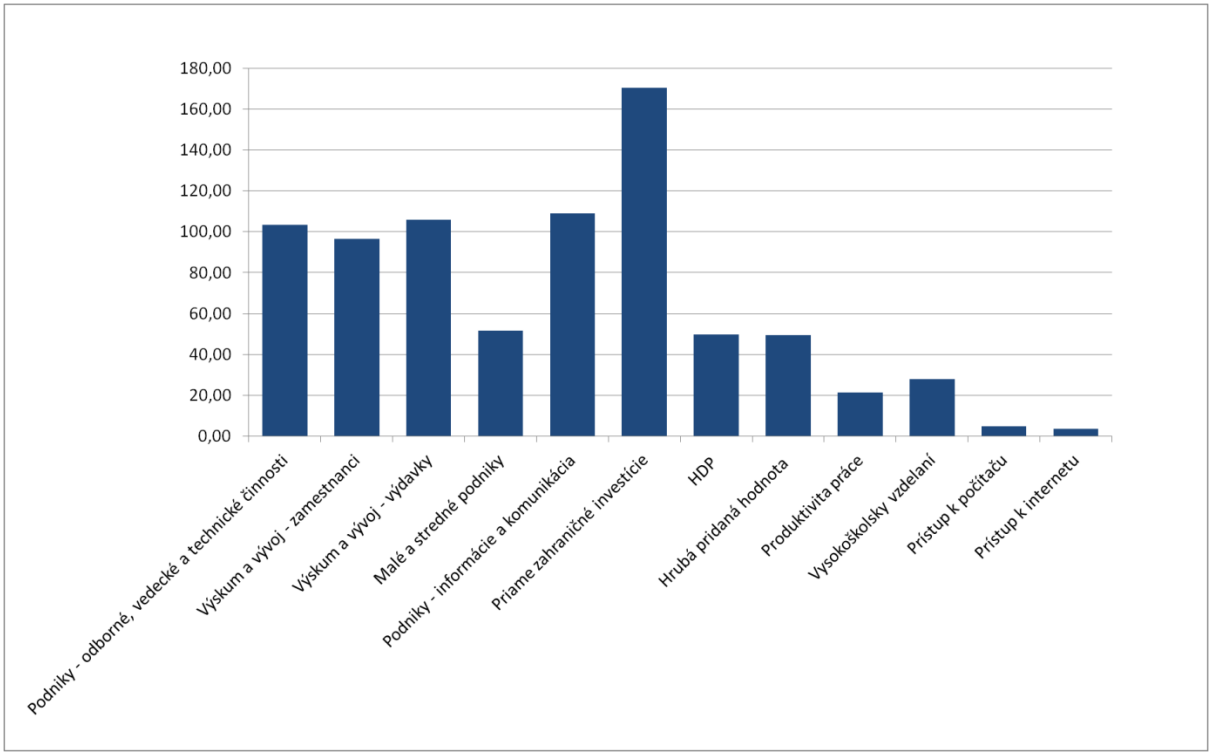

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora

Pri hodnotení cieľa *Zelenšia Európa* boli identifikované (spomedzi 17 ukazovateľov) najvýraznejšie medzikrajské rozdiely pri ukazovateli *spotreba tepla* (variačný koeficient s hodnotou 203,20). Výrazne najväčšia spotreba tepla je vykázaná za Bratislavský kraj, pri ktorom predstavovala v roku 2020 hodnotu až 289 GJ na obyvateľa, čo do značnej miery súvisí s lokalizáciou najväčších strategických podnikov v oblasti priemyslu a energetiky. Ostatné kraje za ním veľmi výrazne zaostávajú, no aj v ich prípade registrujeme výrazné medzikrajské rozdiely. Kým napr. v Žilinskom a Košickom kraji je ročná spotreba tepla na úrovni 21 GJ na obyvateľa, v Nitrianskom len 5 a v Trnavskom dokonca len 3 GJ na obyvateľa. Aj v tomto smere môžeme hovoriť o efekte spotreby tepla najmä v prípade veľkých priemyselných podnikov. Ostatné indikátory cieľa *Zelenšia Európa* za ukazovateľom spotreby tepla z hľadiska veľkosti "regionálnych" rozdielov už výraznejšie zaostávajú. Napriek tomu, značné medzikrajské diferencie vidieť aj pri ukazovateľoch emisie oxidu siričitého (71,64), *spotreba elektrickej energie* (66,60), *spotreba zemného plynu* (63,71) či *emisie oxidu uhoľnatého* (62,20). V roku 2019 bola najvyššia produkcia *emisií oxidu siričitého* registrovaná v Košickom (5,54 kg na obyv.), Banskobystrickom (5,21 kg) a Bratislavskom kraji (5,10 kg), čo podobne ako pri spotrebe rôznych energetických komodít, súvisí s lokalizáciou najväčších strategických priemyselných a energetických podnikov krajiny. Naopak, relatívne nízke hodnoty emisií oxidu siričitého produkujú Trnavský (0,79 kg), Prešovský (0,66 kg) a Nitriansky kraj (0,38 kg). Pri hodnotení *spotreby elektrickej energie* môžeme taktiež konštatovať

pomerne výrazné medzikrajské rozdiely. V Bratislavskom kraji sa hodnota pohybuje na úrovni 7 MWh na obyvateľa (za rok 2020) a v Banskobystrickom je to 5. Na druhej strane, v Nitrianskom a Prešovskom kraji je to dokonca (po zaokrúhlení) len 1 MWh na obyvateľa. Pomerne vysokú medzikrajskú variabilitu hodnôt vykazuje aj *spotreba zemného plynu*. V roku 2020 dosahovala hodnota za Bratislavský kraj úroveň 1048 m^3 na obyvateľa. Porovnateľne vysoké hodnoty evidujeme aj pri Trnavskom (952 m^3) a Nitrianskom kraji (887 m^3). Naopak, najnižšia spotreba zemného plynu bola vykazovaná v Žilinskom (215 m^3) a Prešovskom kraji (137 m^3). Pri posudzovaní ekologických ukazovateľov sú pozorované relatívne veľké medzikrajské rozdiely aj v prípade *emisií oxidu uhoľnatého*. V tomto ukazovateli má najmenej priaznivú hodnotu Košický kraj (110,50 kg na obyv.), nasledovaný Banskobystrickým krajom (84,32 kg). Naopak, relatívne najnižšie hodnoty emisií oxidu uhoľnatého produkujú Bratislavský (22,75 kg) a Trnavský kraj (12,86 kg).

Z hľadiska možností financovania aktivít v rámci nadchádzajúceho programového obdobia EÚ je však potrebné venovať pozornosť aj ďalším oblastiam podpory. Z hľadiska *množstva komunálneho odpadu* je na tom najmenej priaznivo Trnavský kraj. Ten v prepočte na obyvateľa produkuje až 583,98 kg odpadu na obyvateľa za rok. Situácia nie je ideálna ani v ďalších dvoch krajoch na juhozápade Slovenska – v Bratislavskom (531,38 kg) a Nitrianskom kraji (520,80 kg). Naopak, hodnoty pod úrovňou 400 kg dosahujú Banskobystrický (391,53 kg), Košický (362,63 kg) a Prešovský kraj (348,69 kg). Problematika *recyklácie komunálneho odpadu* je najúspešnejšie riešená v kraji s jeho najvyššou produkciou, t.j. v Trnavskom kraji (47,22%). Za ním nasleduje Žilinský kraj (45,53%). Aj iné kraje produkujúce pomerne veľké množstvo odpadu, napr. Nitriansky (44,69%) a Bratislavský (43,71%), sa snažia v mierne vyššej miere recyklovať v porovnaní s krajmi Slovenska typickými nižšou produkciou odpadu. Žiaľ, tento rozdiel nie je až tak výrazný. V najnižšej miere recyklujú Trenčiansky (42,45%), Prešovský (41,91%) a Košický kraj (39,36%). Akútnym problémom Slovenska je z hľadiska životného prostredia téma *skládkovania*. Až v šiestich z ôsmich krajov Slovenska viac ako polovica vyprodukovaného komunálneho odpadu končí na skládkach. Situácia je najmenej priaznivá v Prešovskom (57,47%), Trenčianskom (57,33%) a Banskobystrickom kraji (56,54%). Veľmi blízko k týmto hodnotám však sú aj Nitriansky (55,25%), Žilinský (54,27%) a Trnavský kraj (52,73%). V krajoch, kde sú lokalizované naše dve najväčšie mestá Bratislava a Košice, je miera skládkovania oveľa nižšia ako v ostatných krajoch Slovenska (25,51%, resp. 33,24%). Isté medziregionálne rozdiely badať aj v prípade *napojenosti na verejný vodovod*. V tomto smere je situácia takmer ideálna v Bratislavskom kraji, kde na verejný vodovod je napojených až 98,6% obyvateľov. Nasledujú kraje nachádzajúce sa taktiež v západnej polovici územia Slovenska, v poradí Nitriansky (92,6%), Žilinský (92,1%), Trenčiansky (91,9%) a Trnavský kraj (90,4%). Naopak, relatívne nízke hodnoty vykazujú Banskobystrický (87,7%), Košický (85,8%) a Prešovský kraj (82,1%). Z hľadiska *napojenosti na kanalizačnú sieť* je na tom opäť najlepšie Bratislavský kraj (91,7% obyvateľov), pričom ostatné kraje Slovenska za ním už pomerne výrazne zaostávajú. Na ďalších pozíciách sa umiestnili Žilinský (72,0%), Trnavský (70,7%), Prešovský (69,4%), Trenčiansky (68,0%) a Košický kraj (66,0%). Menej ako dve tretiny

obyvateľov sú napojené na verejnú kanalizačnú sieť v Banskobystrickom (62,7%) a Nitrianskom kraji (57,3%).

Graf 15 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Zelenšia Európa*

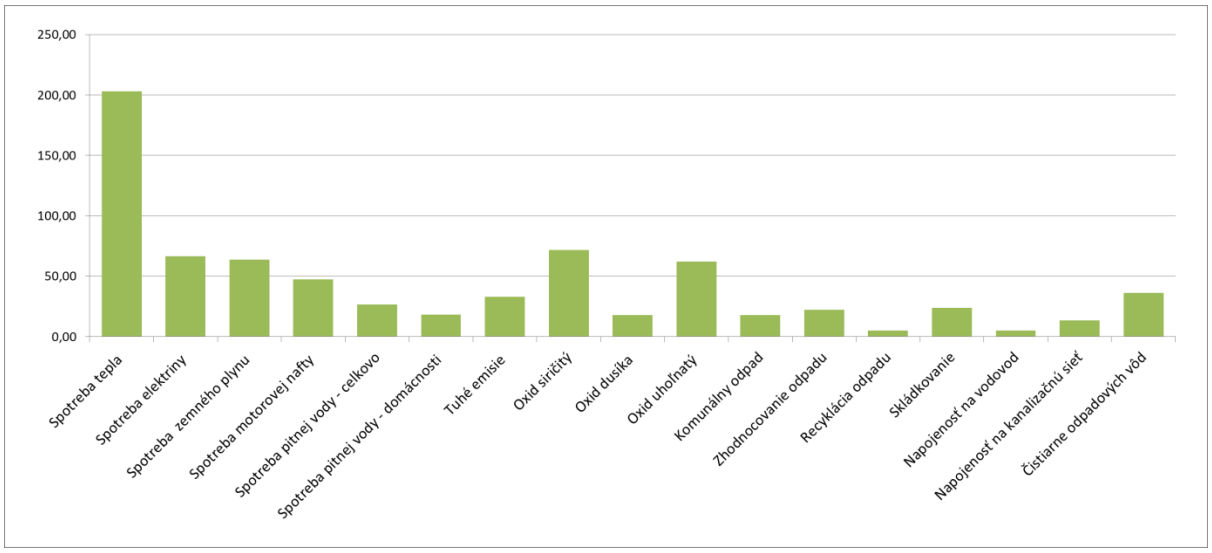

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Nasledujúci cieľ politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027, *Prepojenejšia Európa,* vykazuje na úrovni jednotlivých ukazovateľov už výrazne menšie medzikrajské rozdiely. Spomedzi hodnotených kvantitatívnych a kvalitatívnych indikátorov dopravnej oblasti (celkovo 12) bol zaznamenaný najvyšší variačný koeficient v prípade ukazovateľov hustota *trás TEM* (variačný koeficient s hodnotou 62,92), objem *prepravy tovarov v rámci cestnej dopravy* (53,47), hustota *transeurópskej dopravnej siete TEN-T* (40,59), objem *prepravy osôb v rámci cestnej dopravy* (40,23) a hustota *medzinárodnej cestnej siete E ťahov* (38,25). V prvom zo zmienených ukazovateľov (*hustota trás TEM*) je na tom najlepšie Bratislavský kraj (0,051 km na km^2), za ktorým nasleduje Žilinský kraj (0,031). Na druhej strane, relatívne málo trás TEM sa nachádza najmä v Banskobystrickom (0,011 km) a Nitrianskom kraji (0,003 km). Čo sa týka *výkonu osobnej cestnej dopravy*, v tomto ukazovateli dominuje Bratislavský kraj (685 mil. oskm). Za ním už výraznejšie zaostávajú Trnavský (395) a Nitriansky kraj (351). Naopak, relatívny objem prepravených osôb na cestách je pomerne nízky v Prešovskom (263), Žilinskom (250) a Košickom kraji (227). Z hľadiska prítomnosti *transeurópskej dopravnej siete TEN-T* sú na tom najviac priaznivo kraje na západnom Slovensku – Bratislavský (0,052 km na km^2), Žilinský (0,050) a Trenčiansky kraj (0,045). Z tohto pohľadu sú najmenej úspešnými Trnavský (0,022), Prešovský (0,021) a Nitriansky kraj (0,012). Aj pri hodnotení výkonu *nákladnej cestnej dopravy* je na prvom mieste región nášho hlavného mesta. Ten dosahuje ročný výkon 5188 mil. tkm. Za ním už so značným odstupom nasledujú Prešovský (3117) a Trenčiansky kraj (2832). Na druhej strane, intenzita prepraveného tovaru na cestách je najnižšia v Žilinskom (1349) a najmä Banskobystrickom kraji (928). Posledným

z vyššie uvedenej skupiny ukazovateľov je *hustota medzinárodnej cestnej siete*, tzv. *E ťahov*. Aj v tomto ukazovateli je opäť najúspešnejším Bratislavský kraj (0,058 km na km^2), nasledovaný Žilinským (0,043) a Trenčianskym krajom (0,042). Naopak, v tomto smere najviac zaostávajú Prešovský (0,021) a Nitriansky kraj (0,012).

Financovanie aktivít v rámci politiky súdržnosti EÚ sa odvíja aj od existujúcich možností z hľadiska "štandardného" dopravného spojenia. *Hustota cestnej siete* je najvyššia na západnom Slovensku v Trnavskom (0,474 km na km^2), Trenčianskom (0,419), Nitrianskom (0,409) a Bratislavskom kraji (0,401), čo do značnej miery súvisí s ich polohou, fyzicko-geografickými podmienkami, ale aj socio-ekonomickou situáciou. V tomto smere už zaostávajú Prešovský, Košický (zhodne 0,355), Banskobystrický (0,340) a Žilinský kraj (0,305). Kľúčovými rozvojovými tepnami sú *diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy.* Aj v tomto prípade je situácia priaznivejšia v západnej polovici územia Slovenska. Z tohto pohľadu je hodnotenie najvyššie v Bratislavskom kraji (0,125 km na km^2), ktorý je nasledovaný Žilinským (0,095), Trnavským (0,091), Trenčianskym (0,090) a Nitrianskym krajom (0,088). Za nimi mierne zaostávajú Prešovský (0,083) a Banskobystrický kraj (0,081), už výraznejšie však Košický kraj (0,060). Z hľadiska *hustoty prevádzkovaných železničných tratí* sú na tom najlepšie kraje, v ktorých sú lokalizované dve najväčšie mesta Slovenska. Bratislavský (112,15 km na tisíc km^2) a Košický kraj (103,92) disponujú hustotou prevádzkovaných železničných tratí nad úrovňou 100 km tratí na tisíc km^2. Za nimi už výraznejšie zaostávajú Nitriansky (84,44), Trnavský (76,42), Trenčiansky (70,93) a Banskobystrický kraj (69,80). Situácia je z tohto pohľadu najmenej priaznivá na severe Slovenska v Žilinskom (58,19) a Prešovskom kraji (46,80), aj v dôsledku existujúcich fyzicko-geografických podmienok.

Graf 16 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Prepojenejšia Európa*

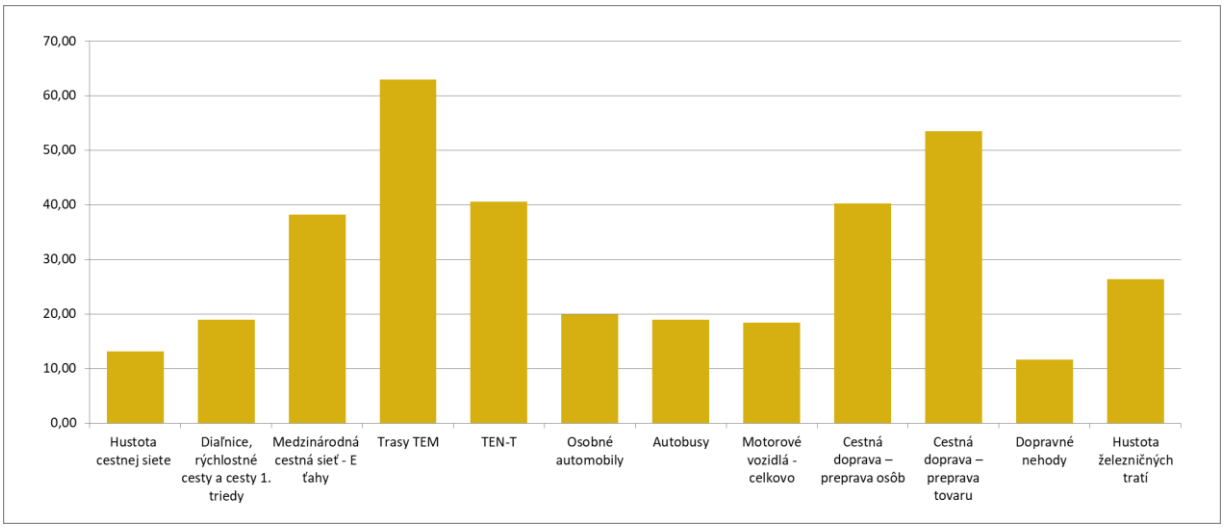

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora

Pri hodnotení cieľa *Sociálnejšia Európa* boli (spomedzi 14 ukazovateľov) identifikované najväčšie medzikrajské rozdiely pri ukazovateli *podielu obyvateľov rómskej národnosti* (variačný koeficient s hodnotou 118,34). Riešenie rómskej problematiky je najmenej vážnym problémom v Bratislavskom kraji, pri ktorom podiel obyvateľov rómskej národnosti podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 (k 1.1.2021) predstavoval 0,06%. Podobnú hodnotu vykazuje aj Trenčiansky (0,07%) a Žilinský kraj (0,11%). Naopak, otázka marginalizovaných rómskych komunít je najviac akútna na východe Slovenska v Prešovskom (3,48%) a Košickom kraji (3,11%). Tieto údaje však nie sú presné. Odhaduje sa, že pri sčítaní obyvateľstva "prizná" svoju národnosť len jeden zo šiestich, resp. siedmych Rómov (podľa SODB 2021 tak urobilo 67 tisíc osôb). Podľa Atlasu rómskych komunít 2019 (2021) je ich však až okolo 450 tisíc. Nič to však nemení na tom, že aj výsledky sčítania dokážu pomerne presne zachytiť existujúce medziregionálne rozdiely v priestorovom rozmiestnení Rómov, hoc na rádovo nižšej úrovni hodnôt. Ostatné ukazovatele cieľa *Sociálnejšia Európa* za územnou koncentráciou obyvateľov rómskej národnosti z hľadiska veľkosti "regionálnych" rozdielov už výraznejšie zaostávajú. Avšak, stále pomerne veľké medzikrajské diferencie vykazujú aj ukazovatele *intenzita výstavby bytov* (53,04)*, miera chudoby* (47,73)*, relatívna početnosť polikliník a nemocníc* (47,28)*, a intenzita výstavby rodinných domov* (45,50). Prvý z týchto ukazovateľov, *intenzita bytovej výstavby*, reaguje najmä na migračné pohyby a ekonomické podmienky týkajúce sa daného regiónu či lokality. Neprekvapí, že v tomto smere je opäť na prvom mieste Bratislavský kraj (85 bytov na 10 tisíc obyv.). Za ním nasledujú Trnavský (63 bytov) a Žilinský kraj (43 bytov). Naopak, najmenej intenzívna bytová výstavba je pozorovaná v Prešovskom (25 bytov), Košickom (24 bytov) a Banskobystrickom kraji (19 bytov). Čo sa týka *miery chudoby*, tu dosahujú najvyššie hodnoty práve Banskobystrický (18,3%), Prešovský (17,2%) a Košický kraj (15,8%). Miera chudoby ja naopak najmenšia na západnom Slovensku – v Trnavskom (9,0%), Nitrianskom (7,2%), Trenčianskom (5,2%) a Bratislavskom kraji (3,7%). Pomerne veľké medzikrajské diferencie vidieť aj pri ukazovateli *relatívnej početnosti polikliník a nemocníc*. Kým v Bratislavskom kraji na 100 tisíc obyvateľov pripadá sedem takýchto zariadení, v Trnavskom a Nitrianskom kraji len dve. Posledným z vyššie uvedenej skupiny sociálnych ukazovateľov s relatívne vysokými medzikrajskými diferenciami je *intenzita výstavby bytov v rodinných domoch*. Tá sa koncentruje najmä na juhozápade Slovenska, do Trnavského (46 domov na 10 tisíc obyv.) a Bratislavského kraja (40 domov). Naopak, podobne ako pri intenzite bytovej výstavby, najmenej sa v tomto smere stavia v Prešovskom (17 domov), Banskobystrickom a Košickom kraji (zhodne 12 domov).

Významnými témami, z hľadiska priorít politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027, sú aj nezamestnanosť alebo, v kontexte trendu starnutia populácie, dostupnosť a kapacity zariadení sociálnych služieb. Z hľadiska *miery nezamestnanosti* sú na tom dlhodobo najmenej priaznivo regióny na juhu a východe Slovenska. Najvyššia miera nezamestnanosti je evidovaná v Prešovskom kraji (11,39%), za ktorým nasledujú Košický (10,55%) a Banskobystrický kraj (9,83%). Ostatné kraje Slovenska vykazujú navzájom porovnateľnú nezamestnanosť, v poradí Žilinský (6,53%), Nitriansky (5,50%), Trenčiansky (5,39%), Trnavský (5,18%) a Bratislavský kraj (4,71%). Z hľadiska *kapacity zariadení sociálnych služieb* sú

najvyššie hodnoty dosahované na západnom Slovensku v Nitrianskom (108 miest na 10 tisíc obyv.), Trnavskom (105 miest) a Trenčianskom kraji (103 miest). Ostatné kraje Slovenska vykazujú navzájom podobné hodnoty, v poradí Prešovský (93 miest), Banskobystrický (89 miest), Košický (88 miest), Žilinský a Bratislavský kraj (zhodne 55 miest).

Graf 17 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Sociálnejšia Európa*

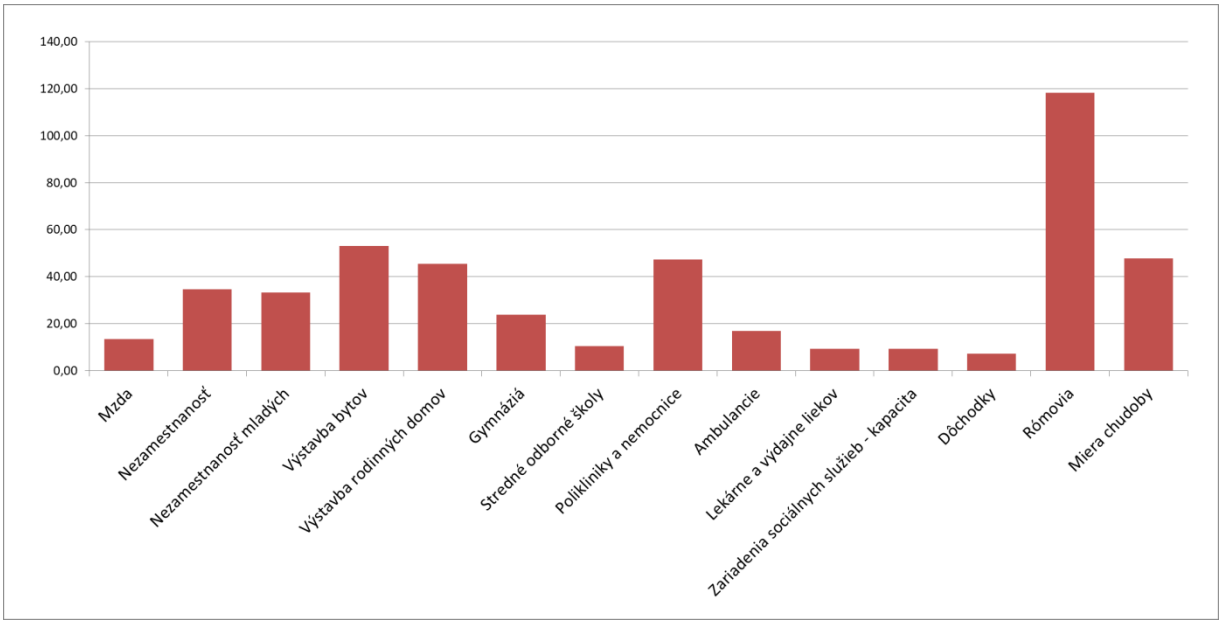

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora

Poslednou z hodnotených oblastí predstavuje cieľ politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 *Európa bližšie k občanom*. Tá stelesňuje prierezovú oblasť spájajúcu ukazovatele prvých štyroch cieľov a demografickej situácie, vrátane ukazovateľov administratívnych kapacít, ochrany a bezpečnosti, športových aktivít a voľnočasových zariadení, kultúry a cestovného ruchu (celkovo tak 67 ukazovateľov, na ilustráciu kontextu aj ukazovatele veľkostnej štruktúry obcí a miery urbanizácie). Keďže k prvým štyrom politickým cieľom vrátane demografických ukazovateľov sme sa vyjadrili v texte vyššie, na tomto mieste budeme venovať pozornosť už len zvyšným, vyššie konkretizovaným ukazovateľom. V ich prípade však nemožno hovoriť o veľmi výrazných medzikrajských rozdieloch. Najvyššiu hodnotu variačného koeficientu (aj to pomerne nízku) sledujeme pri ukazovateli počtu žiakov *športových tried na základných a stredných školách* (variačný koeficient s hodnotou 35,52). Za týmto indikátorom z hľadiska miery medzikrajských rozdielov nasledujú ukazovatele v poradí *relatívny počet zamestnancov verejnej správy* (23,49), *počet prenocovaní na jedno lôžko v ubytovacom zariadení* (23,21), *relatívny počet kultúrnych a voľnočasových zariadení* (19,02), *relatívna početnosť trestných činov* (18,82), pričom výrazne najmenšie medzikrajské rozdiely boli identifikované vo *výške miezd zamestnancov verejnej správy voči priemernej mzde v danom kraji* (4,52). V ukazovateli relatívneho počtu žiakov *športových tried na základných*

a stredných školách dosiahol najvyššiu hodnotu Trenčiansky kraj (44 žiakov na 10 tisíc obyv.), nasledovaný Prešovským krajom (34 žiakov). Naopak, žiakov športových tried je relatívne najmenej v Nitrianskom (19 žiakov), Trnavskom a Bratislavskom kraji (zhodne 17 žiakov). Druhé najvyššie medzikrajské rozdiely boli identifikované pri ukazovateli *relatívneho počtu zamestnancov verejnej správy*. Najvyšší počet zamestnancov verejnej správy z celkového počtu zamestnancov národného hospodárstva je v Banskobystrickom (13,80%), Prešovskom a Košickom kraji (zhodne 10,72%), t.j. v krajoch s najväčšími sociálno-ekonomickými ťažkosťami. Na druhej strane, ich najnižšie percento je registrované v Trnavskom (7,85%) a Žilinskom kraji (7,13%). Z hľadiska *počtu prenocovaní na jedno lôžko v ubytovacom zariadení* za rok, ukazovateľa hodnotiaceho výkon cestovného ruchu, je na tom najpriaznivejšie Bratislavský kraj (104 prenocovaní), nasledovaný Trenčianskym (96) a Prešovským krajom (92). Naopak, lôžka v cestovnom ruchu sú najmenej vyťažené v Nitrianskom (57) a Košickom kraji (45). *Relatívna početnosť kultúrnych a voľnočasových zariadení* je najvyššia v Banskobystrickom a Žilinskom kraji (zhodne 5 na 10 tisíc obyv.). Na druhej strane, takýchto zariadení je relatívne najmenej v Bratislavskom a Košickom kraji (zhodne 3 na 10 tisíc obyv.), tu je však predpoklad ich väčšej kapacity. Tento ukazovateľ však vypovedá do istej miery aj o priestorovej dostupnosti kultúrnych a voľnočasových zariadení (v Bratislave a v Košiciach sú síce väčšie, ale je potrebné za nimi viac cestovať – je ich relatívne menej a sú viac územne koncentrované). Podobnú variáciu hodnôt naprieč krajmi má aj relatívna *početnosť trestných činov*. Najviac sa ich v prepočte na tisíc obyvateľov vyskytuje v Bratislavskom kraji (14), čo súvisí do značnej miery, okrem iných faktorov, samozrejme aj s hustotou zaľudnenia. Naopak, najmenej časté sú v prepočte na tisíc obyvateľov v Nitrianskom (9), Trenčianskom a Prešovskom kraji (zhodne 8). Záverečný ukazovateľ, *mzdy vo verejnej správe,* sa vyznačujú veľmi nízkym variačným koeficientom a teda veľmi nízkymi medzikrajskými diferenciami. Upozorňujeme však, že ide o porovnanie s priemernou mzdou v danom kraji, čím sme chceli zachytiť atraktivitu miezd vo verejnej správe voči platom v iných sektoroch hospodárstva daného kraja. Z tohto pohľadu je situácia najviac priaznivá v Prešovskom (127,99%), Banskobystrickom (124,17%), Žilinskom (123,03%), Trenčianskom (122,72%) a Nitrianskom kraji (120,77%), v ktorých sa výška miezd zamestnancov verejnej správy pohybuje na 120% tamojšej priemernej mzdy. Mzdy vo verejnej správe sa v Košickom (116,32%), Trnavskom (114,60%) a Bratislavskom kraji (110,31%) nachádzajú v rozmedzí od 110-120% voči priemernej mzde v danom kraji.

Graf 18 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Európa bližšie k občanom*

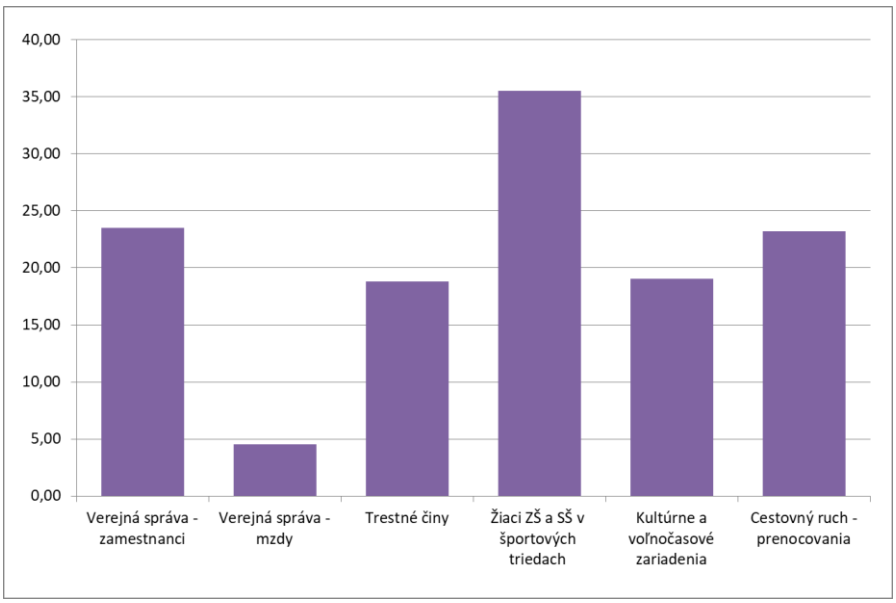

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

Problematika integrovaného prístupu k regionálnemu rozvoju, ako aj k hodnoteniu cieľov politiky súdržnosti EÚ pre obdobie rokov 2021-2027, najmä však z hľadiska jej záverečného, piateho cieľa (*Európa bližšie k občanom*), úzko súvisí so sídelnou štruktúrou Slovenska, zastúpením a priestorových rozmiestnením jednotlivých typov obcí z hľadiska populačnej veľkosti (ich *veľkostnej štruktúry*), ako aj *mierou urbanizácie* jednotlivých častí Slovenska. Až ¾ obcí Banskobystrického a Prešovského kraja spadajú do kategórie obcí do 1000 obyvateľov. V prípade Žilinského kraja je to len polovica, Trnavského kraja len 45% a regiónu nášho hlavného mesta dokonca len necelých 17% obcí. V prípade Banskobystrického a Prešovského kraja dokonca až 90% obcí spadá do veľkostnej kategórie do 2000 obyvateľov (v Bratislavskom kraji len 42% obcí). Najviac ľudí žije v najmenších obciach do 1000 obyvateľov v Banskobystrickom (24,45%), Prešovskom (22,79%) a Košickom kraji (19,21%), približne pätina až štvrtina obyvateľov kraja. Naopak, v Žilinskom (11,02%) a Trnavskom kraji (12,00%) je to približne len desatina obyvateľstva a v prípade Bratislavského kraja dokonca len 1,23%. Populačne najmenšie obce sa tak nachádzajú najmä na juhu stredného Slovenska a na severovýchode krajiny. Z hľadiska dosahovanej miery urbanizácie (delenie mesta a vidieka na základe štatutárneho kritéria – v súčasnosti z 2926 obcí disponuje štatútom mesta 141 z nich) môžeme konštatovať, že s výnimkou Bratislavského kraja, v ostatných krajoch Slovenska tvoria mestské sídla menej ako 10% všetkých obcí v danom kraji. V prípade Bratislavského kraja je mestom až štvrtina všetkých obcí. Takmer 4/5 jeho obyvateľstva (78,04%) býva práve v mestách. Viac ako 50% obyvateľstva je súčasťou urbánneho priestoru ešte v prípade Trenčianskeho (54,47%), Košického (54,27%) a Banskobystrického kraja

(52,51%). V ostatných krajoch Slovenska mierne prevažuje obyvateľstvo vidieckych obcí. Miera urbanizácie je v ich prípade nasledovná - Žilinský (48,13%), Trnavský (46,85%), Prešovský (45,82%) a Nitriansky kraj (45,39%). Najväčší kontrast v miere urbanizácie vidieť v Košickom kraji, kde sa nachádzajú Košice ako druhé populačne najväčšie mesto Slovenska a hneď v jeho zázemí okres Košice – okolie (12,04%), okres s najnižšou mierou urbanizácie na Slovensku.

Tabuľka 2 Veľkostné kategórie obcí z hľadiska počtu obcí v jednotlivých krajoch Slovenska

Kategória / Kraj	Bratislavský kraj		Trnavský kraj		Trenčiansky kraj		Nitriansky kraj		Žilinský kraj		Banskobystrický kraj		Prešovský kraj		Košický kraj	
	rel.	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*
1-199	2,25	**2,25**	0,80	**0,80**	8,70	**8,70**	3,95	**3,95**	11,43	**11,43**	22,87	**22,87**	25,45	**25,45**	9,33	**9,33**
200-499	4,49	**6,74**	15,54	**16,33**	19,93	**28,62**	23,73	**27,68**	16,19	**27,62**	30,81	**53,68**	28,16	**53,61**	27,33	**36,66**
500-999	10,11	**16,85**	29,48	**45,82**	29,35	**57,97**	27,97	**55,65**	23,17	**50,79**	24,81	**78,49**	23,04	**76,66**	31,67	**68,33**
1000-1999	25,84	**42,70**	28,69	**74,50**	24,64	**82,61**	27,12	**82,77**	27,94	**78,73**	12,60	**91,09**	12,95	**89,61**	18,00	**86,33**
2000-4999	29,21	**71,91**	19,52	**94,02**	11,59	**94,20**	12,43	**95,20**	14,29	**93,02**	5,04	**96,12**	7,38	**96,99**	8,24	**94,58**
5000-9999	12,36	**84,27**	1,99	**96,02**	1,81	**96,01**	2,26	**97,46**	4,44	**97,46**	1,94	**98,06**	1,20	**98,19**	2,60	**97,18**
10000-19999	4,49	**88,76**	1,99	**98,01**	1,81	**97,83**	0,85	**98,31**	0,95	**98,41**	0,97	**99,03**	1,05	**99,25**	0,43	**97,61**
20000-49999	8,99	**97,75**	1,59	**99,60**	1,81	**99,64**	1,41	**99,72**	0,95	**99,37**	0,78	**99,81**	0,45	**99,70**	2,39	**100,00**
50000-99999	1,12	**98,88**	0,40	**100,00**	0,36	**100,00**	0,28	**100,00**	0,63	**100,00**	0,19	**100,00**	0,30	**100,00**	0,00	**100,00**
100000 a viac	1,12	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Tabuľka 3 Veľkostné kategórie obcí z hľadiska počtu obyvateľov v jednotlivých krajoch Slovenska

Kategória / Kraj	Bratislavský kraj		Trnavský kraj		Trenčiansky kraj		Nitriansky kraj		Žilinský kraj		Banskobystrický kraj		Prešovský kraj		Košický kraj	
	rel.	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*	*rel.*	*kumul.*
1-199	0,04	**0,04**	0,05	**0,05**	0,54	**0,54**	0,32	**0,32**	0,67	**0,67**	2,41	**2,41**	2,18	**2,18**	0,80	**0,80**
200-499	0,23	**0,27**	2,68	**2,73**	3,56	**4,10**	4,41	**4,73**	2,55	**3,22**	8,07	**10,48**	7,64	**9,82**	5,48	**6,28**
500-999	0,96	**1,23**	9,26	**12,00**	9,81	**13,91**	10,60	**15,34**	7,81	**11,02**	13,98	**24,45**	12,97	**22,79**	12,93	**19,21**
1000-1999	5,00	**6,22**	18,12	**30,11**	16,34	**30,24**	20,21	**35,55**	18,12	**29,14**	13,63	**38,08**	14,56	**37,36**	14,58	**33,79**
2000-4999	11,36	**17,58**	24,64	**54,75**	16,50	**46,74**	18,08	**53,63**	19,83	**48,97**	11,00	**49,08**	16,97	**54,33**	14,70	**48,49**
5000-9999	10,97	**28,55**	5,33	**60,08**	5,43	**52,17**	8,09	**61,72**	13,44	**62,41**	10,71	**59,79**	6,29	**60,62**	10,65	**59,14**
10000-19999	9,67	**38,23**	12,37	**72,45**	12,66	**64,83**	4,75	**66,47**	6,48	**68,89**	10,41	**70,20**	12,11	**72,73**	3,77	**62,91**
20000-49999	35,37	**73,59**	16,10	**88,55**	25,66	**90,49**	22,21	**88,68**	11,70	**80,59**	17,71	**87,91**	10,48	**83,21**	37,09	**100,00**
50000-99999	10,99	**84,58**	11,45	**100,00**	9,51	**100,00**	11,32	**100,00**	19,41	**100,00**	12,09	**100,00**	16,79	**100,00**	0,00	**100,00**
100000 a viac	15,42	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**	0,00	**100,00**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Mapa 2 Veľkostné kategórie obcí na Slovensku

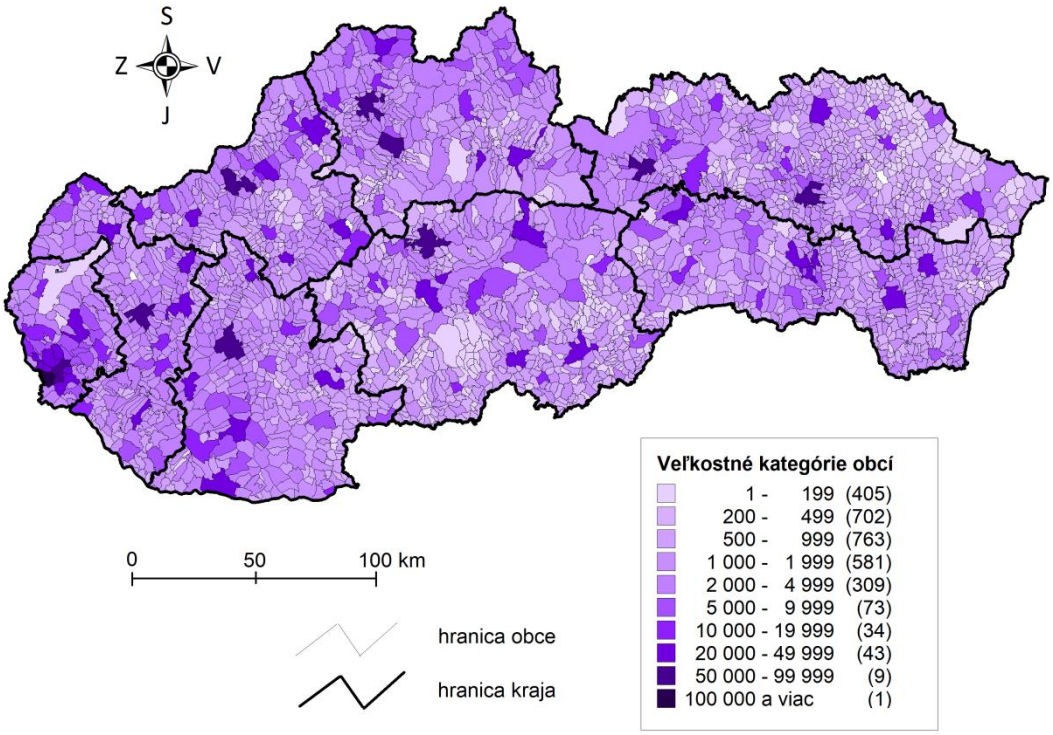

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Graf 19 Miera urbanizácie z hľadiska počtu obcí v jednotlivých krajoch Slovenska

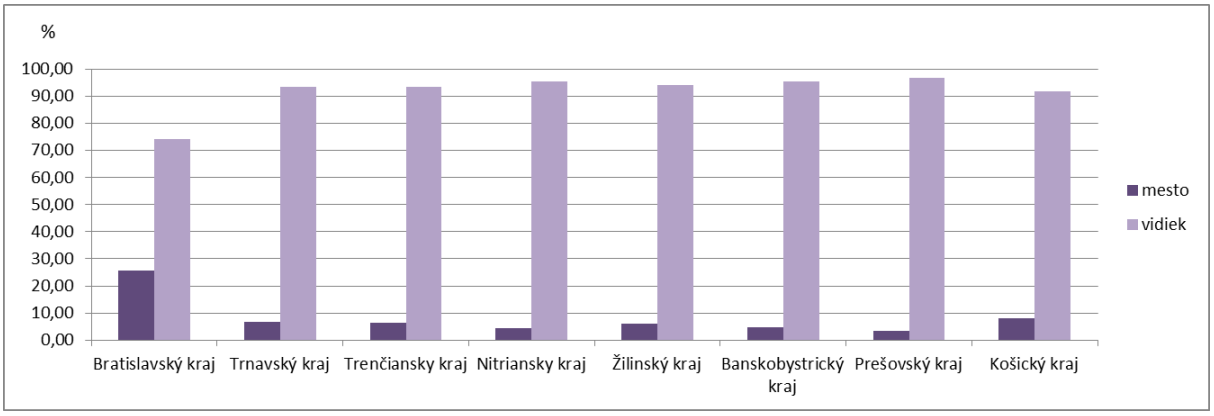

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Graf 20 Miera urbanizácie z hľadiska počtu obyvateľov v jednotlivých krajoch Slovenska

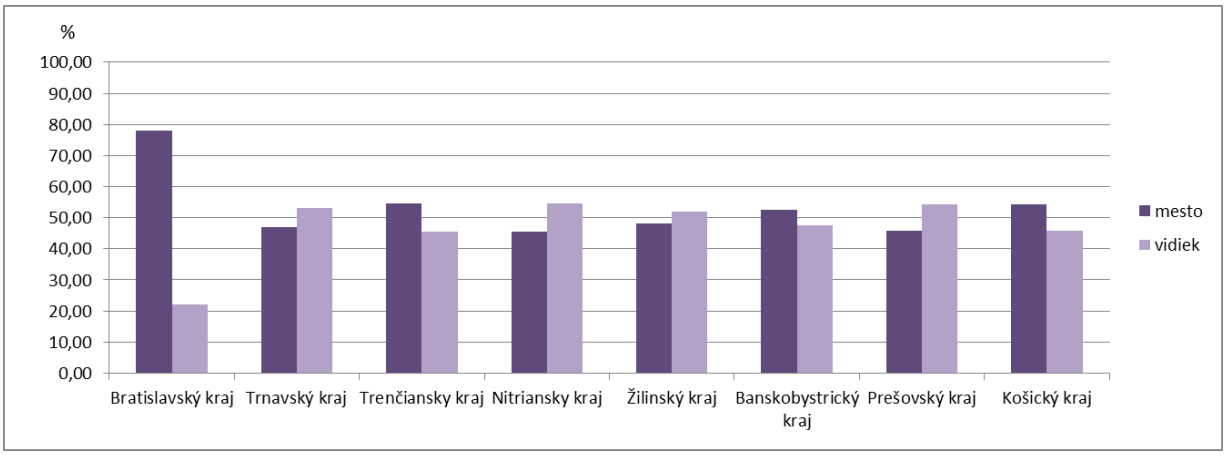

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Mapa 3 Miera urbanizácie v jednotlivých okresoch Slovenska

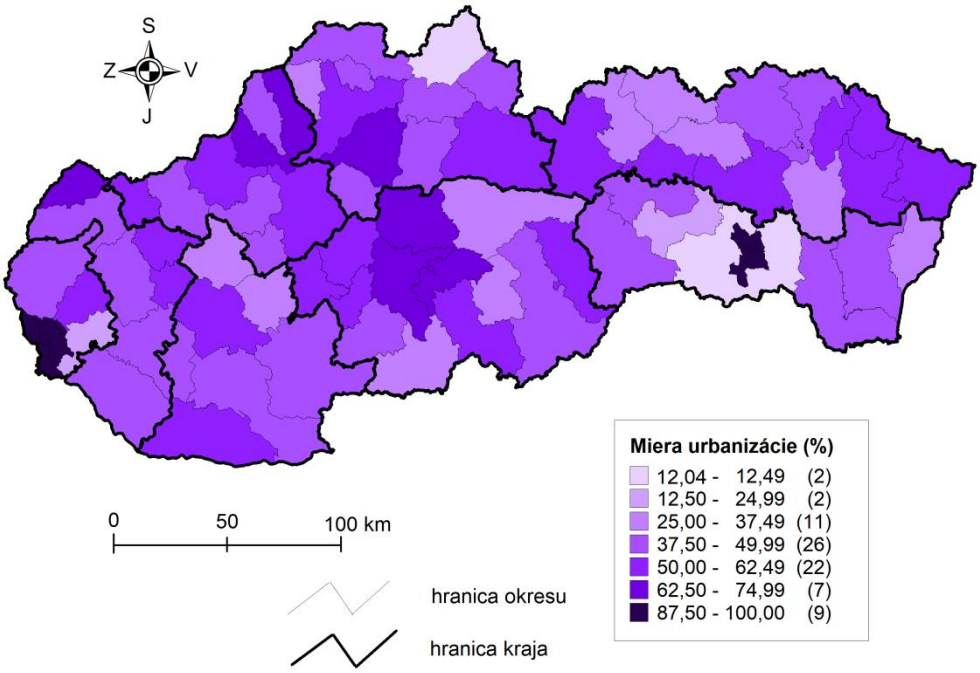

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

2.2 Porovnanie medzikrajských rozdielov 2011 a 2020

Pri posudzovaní regionálnych, alebo v tomto prípade presnejšie medzikrajských rozdielov, je dôležité ich vnímať aj v časovej perspektíve, teda z pohľadu toho, či sa v čase zmenšujú alebo naopak narastajú. Cieľom politiky súdržnosti EÚ je samozrejme zmenšovanie týchto rozdielov. Čo je dôležité, vo výraznej väčšine vstupných ukazovateľov k tomu aj medzi rokmi 2011 a 2020 došlo. Spomedzi *demografických ukazovateľov* bolo možné takýmto spôsobom posúdiť len index starnutia, strednú dĺžku života mužov a strednú dĺžku života žien, keďže prirodzený, migračný i celkový prírastok obyvateľstva môžu nadobúdať aj záporné hodnoty, ktoré nie je možné prostredníctvom variačného koeficientu vyhodnotiť. Vo všetkých troch vyššie zmienených prípadoch (index starnutia a stredná dĺžku života mužov a žien) došlo v skúmanom období 2011-2020 k poklesu variácie, čiže k zmenšeniu regionálnych rozdielov, pričom najvýraznejšie tomu bolo v prípade strednej dĺžky života žien (73,43% z hodnoty variačného koeficientu 2011).

Pri ukazovateľoch cieľa *Inteligentnejšia Európa* len v dvoch prípadoch z 12-tich sa medzikrajské rozdiely zväčšili, aj to len miere. Išlo o ukazovatele prístupu domácností k počítaču (113,68%) a produktivity práce (102,59%). Najciteľnejším spôsobom poklesli rozdiely medzi krajmi pri ukazovateľoch relatívna početnosť malých a stredných podnikov (75,68%) a prístup domácností k pripojeniu na internet (67,27%).

Cieľ *Zelenšia Európa* v rámci tejto analýzy v sebe zahŕňa 17 indikátorov, z ktorých opäť len v jedinom prípade došlo medzi rokmi 2011 a 2020 k zväčšeniu regionálnych rozdielov, aj to len k miernemu. Stalo sa tak v prípade ukazovateľa relatívnej početnosti čistiarní odpadových vôd (117,95%). Na druhej strane, medzikrajské rozdiely sa pomerne výrazne zmenšili pri ukazovateľoch miery recyklácie odpadu (36,57%), produkcie emisií oxidu uhoľnatého (35,09%), tuhých emisií (29,20%), emisií oxidu dusíka (27,34%) a miery zhodnocovania odpadu (27,03%).

Pri hodnotení indikátorov oblasti *Prepojenejšia Európa* (celkovo 12 ukazovateľov) sa výraznejším spôsobom prehĺbili medzikrajské rozdiely v prípade dvoch z nich týkajúcich sa výkonu cestnej prepravy, najmä osobnej (250,32%), ale i nákladnej (161,31%). Mierne vzrástla medziregionálna variácia i pri posudzovaní relatívnej početnosti autobusov (117,78%). Naopak, citeľnejším spôsobom sa zmenšili rozdiely medzi krajmi v dĺžke transeurópskej dopravnej siete TEN-T (62,96%) a z hľadiska počtu dopravných nehôd (45,38%).

Štvrtým kohéznym cieľom je *Sociálnejšia Európa.* V jej prípade, z celkovo 14 hodnotených ukazovateľov, výraznejšie narástli medzikrajské rozdiely len z hľadiska miery chudoby (152,85%). Len veľmi mierne vzrástla medziregionálna variácia aj v prípade ukazovateľov výšky dôchodkov (116,74%), relatívnej početnosti polikliník a nemocníc (106,52%), podielu rómskej populácie (104,22%) a miery nezamestnanosti mladých ľudí (103,56%). Naopak,

k miernemu poklesu územnej variácie došlo najmä pri ukazovateľoch výšky miezd (89,46%), relatívnej početnosti ambulancií (87,54%) a lekární, resp. výdajní liekov (71,39%).

Záverečná, piata oblasť (*Európa bližšie k občanom*) okrem vyššie zmienených cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 (vrátane demografie) v sebe zahŕňa ďalšie špecifické témy ako sú administratívne kapacity, verejná ochrana a bezpečnosť, športové a voľnočasové aktivity, kultúra a cestovný ruch. V tomto ohľade medziregionálne diferencie najvýraznejšie vzrástli pri ukazovateli zamestnanosti vo verejnom sektore (157,45%), avšak, celkovo je táto variabilita na pomerne nízkej úrovni (variačný koeficient s hodnotou 23,49). V období rokov 2011-2020 sa medzikrajské rozdiely prehĺbili aj v relatívnej početnosti žiakov športových tried na základných a stredných školách (130,57%). Na druhej strane, rozdiely medzi krajmi najciteľnejším spôsobom poklesli v oblasti výšky miezd zamestnancov verejnej správy (68,87%) a početnosti trestných činov (55,53%).

Graf 21 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) vybraných indikátorov oblasti *Demografia* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

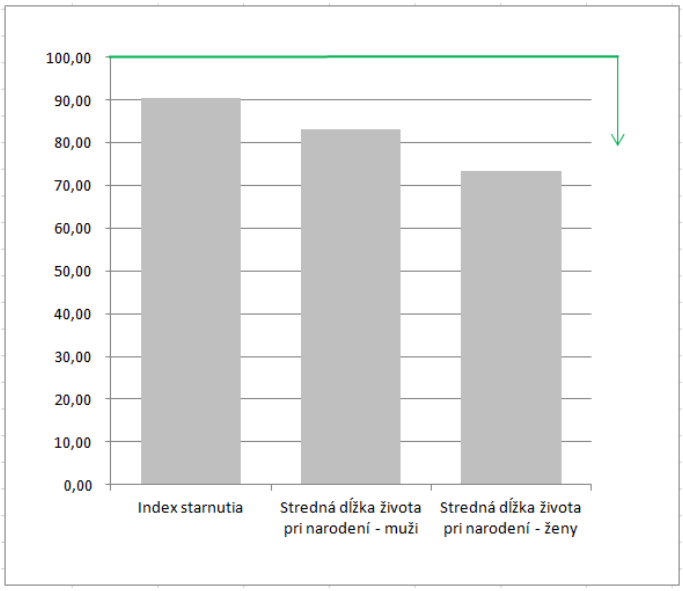

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

Graf 22 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Inteligentnejšia Európa* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

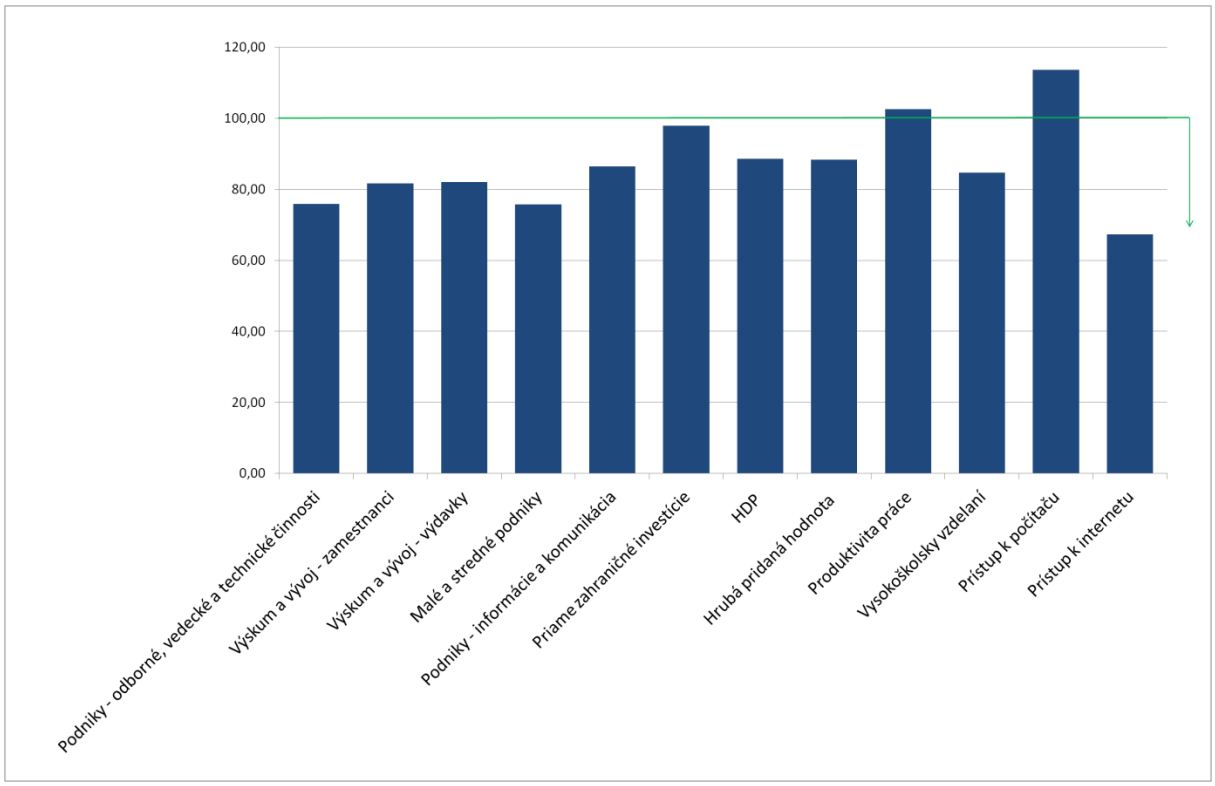

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

Graf 23 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Zelenšia Európa* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

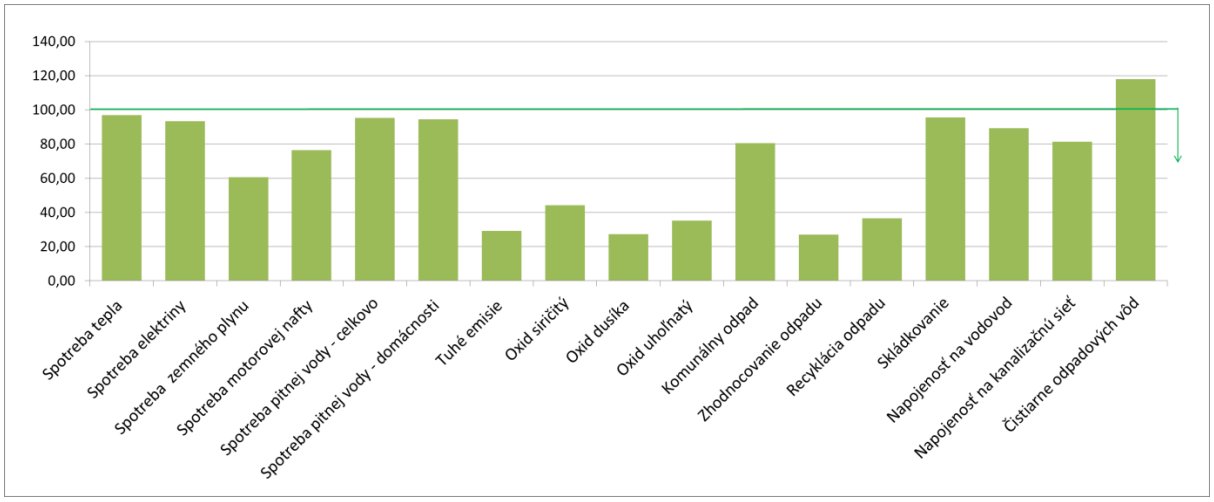

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

Graf 24 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Prepojenejšia Európa* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

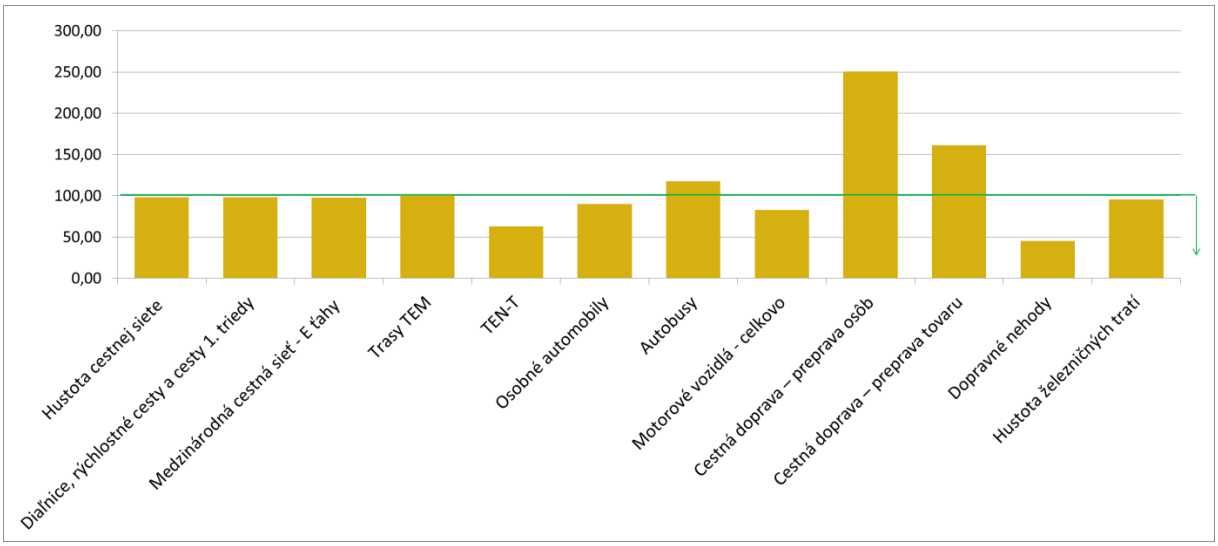

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

Graf 25 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Sociálnejšia Európa* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

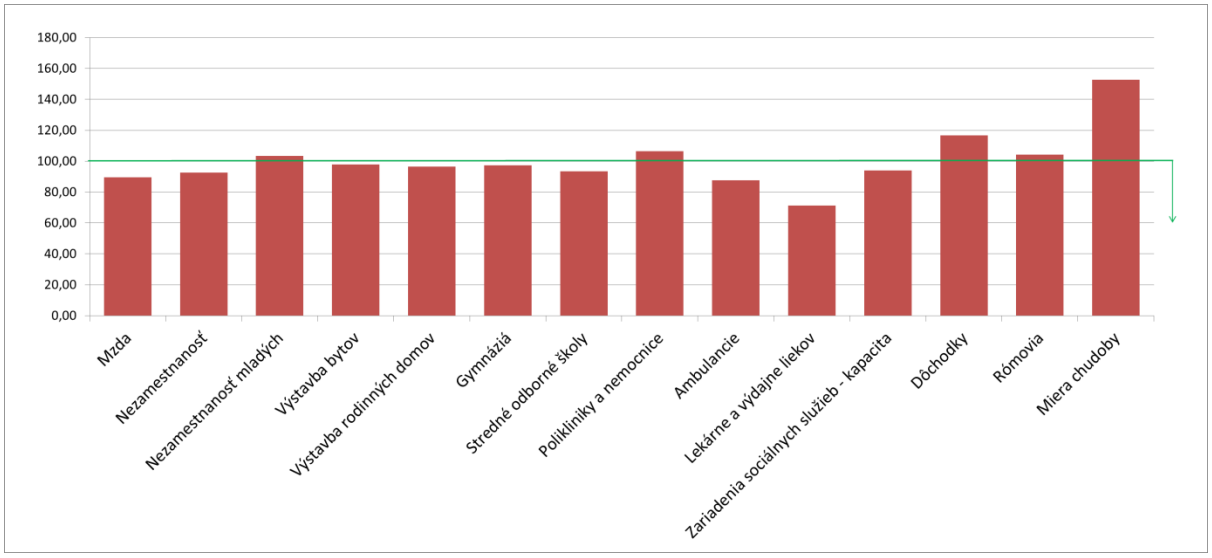

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

Graf 26 Variačný koeficient (medzikrajské rozdiely) jednotlivých indikátorov cieľa *Európa bližšie k občanom* pri porovnaní rokov 2011 a 2020

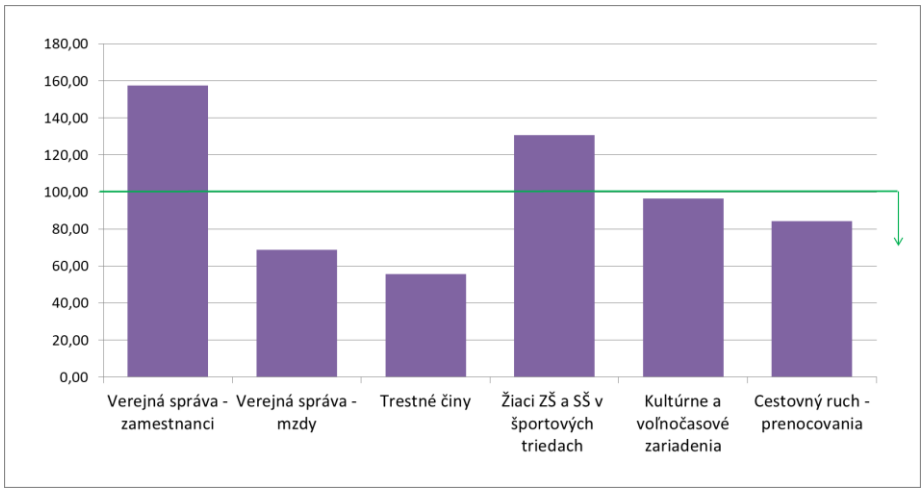

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora
Poznámka: % z hodnoty 2011, hodnoty pod hranicou 100% znamenajú pozitívny trend (zelená šípka) zmenšovania medzikrajských rozdielov

2.3 Vývoj hodnôt a medzikrajských rozdielov 2011 a 2020

Pri komplexnom posudzovaní problematiky regionálnych rozdielov je dôležité si uvedomiť súvis medzi vývojom hodnoty daného ukazovateľa a jeho medzikrajskej variácie.

Pri *demografických ukazovateľoch* možno negatívne vnímať rast hodnoty indexu starnutia (129,40), avšak medziregionálne rozdiely sa v čase mierne zmenšujú (90,50%).

Pri ciele *Inteligentnejšia Európa* možno pozitívne hodnotiť rast hodnoty a zároveň pokles medziregionálnej variácie u výraznej väčšiny ukazovateľov. Najviac pozitívny trend však možno vidieť pri ukazovateľoch početnosti podnikov v oblasti informácií a komunikácie (213,64/86,47%), a výdavkov na výskum a vývoj (196,88/82,01%). Prístup k počítaču je na približne rovnakej úrovni (104,40), ale došlo k miernemu nárastu regionálnych rozdielov (113,68%). Tie ostali na prakticky rovnakej úrovni v prípade ukazovateľov produktivity práce (116,88/102,59%) a priamych zahraničných investícií (131,18/97,84%).

V súvislosti s hodnotením cieľa *Zelenšia Európa* možno v období rokov 2011-2020 pozitívne vnímať pokles miery skládkovania (65,32), pri približne rovnakej miere regionálnych rozdielov (95,64%). Pozitívny je aj trend prudkého rastu miery recyklácie komunálneho odpadu (442,95) a jeho zhodnocovania (293,63) pri výraznom znižovaní medzikrajských rozdielov (36,57%, resp. 27,03%). Mierne znižovanie regionálnych rozdielov (80,47%) však nedokáže dostatočným spôsobom kompenzovať rast hodnoty v prípade produkcie množstva

komunálneho odpadu (136,58). Pri "spotrebných" ukazovateľoch stoji za zmienku pomerne výrazné znižovanie medzikrajských rozdielov v prípade spotreby zemného plynu (60,64%), ktorá však ostala na približne rovnakej úrovni (97,31). Pri indikátoroch napojenosti obyvateľov na verejný vodovod (89,26%), resp. kanalizačnú sieť (81,21%) dochádza k miernemu znižovaniu regionálnych rozdielov, pri relatívne stabilnej úrovni hodnoty ukazovateľa (103,30, resp. 113,36). Pri ukazovateli relatívnej početnosti čistiarní odpadových vôd s miernym rastom hodnoty (115,65) mierne rastú aj medzikrajské diferencie (117,95%). V súvislosti s hodnotením ekologických indikátorov je v tomto kontexte potrebné dodať, že na tomto mieste nie je možné hodnoverne komentovať vývoj emisií znečisťujúcich látok, keďže od roku 2019 došlo k zmene metodiky ich merania.

Ak pozornosť zameriame na dopravnú oblasť (*Prepojenejšia Európa*), tu môžeme pozitívne vnímať rast hodnôt pri znižovaní medzikrajských rozdielov v prípade ukazovateľa hustoty transeurópskej dopravnej siete TEN-T (205,38/62,96%). Kladne môžeme hodnotiť ako pokles počtu dopravných nehôd (79,98) pri súčasnom výraznom znižovaní regionálnych rozdielov (45,38). Naopak, negatívny trend je pozorovaný pri ukazovateľoch relatívnej početnosti osobných automobilov a motorových vozidiel vôbec, keď mierny pokles medzikrajských diferencií (89,96%, 82,72%) nedokáže kompenzovať výraznejší rast ich počtu (137,68, resp. 135,80). Počet autobusov klesá (85,65) pri zväčšujúcich sa regionálnych rozdieloch (117,78%). Z hľadiska "zelenej" politiky EÚ, ale ani samotného výkonu verejnej dopravy, nemožno pozitívne vnímať trend poklesu prepravených osôb (63,85), súčasne pri dramaticky sa zväčšujúcich medzikrajských diferenciách (250,32%). Regionálne rozdiely narastajú aj pri nákladnej verejnej doprave (161,31%), avšak pri miernom raste jej výkonu (109,65).

V poradí štvrtý cieľ politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 reprezentuje *Sociálnejšia Európa*. Tu môžeme kladne hodnotiť rast nominálnych miezd (154,61), pri miernom znižovaní medzikrajských diferencií (89,46%). Rastie aj tempo výstavby bytov (143,49), resp. rodinných domov (152,71), avšak pri pomerne stabilnej miere regionálnych rozdielov (97,83%, resp. 96,58%). Taktiež klesá nezamestnanosť (57,50), i nezamestnanosť mladých (58,07), v prvom prípade sprevádzaná miernym poklesom medzikrajských diferencií (92,76%). Rastie aj nominálna (pozor, nie reálna) hodnota dôchodkov (132,14), pri mierne narastajúcich rozdieloch medzi krajmi (116,74%). Podiel obyvateľov rómskej národnosti podľa výsledkov sčítania 2021 poklesol, avšak, ako bolo spomínané už skôr, pri tejto etnickej menšine existuje problém pri deklarovaní vlastnej národnosti. Odhaduje sa (Atlas rómskych komunít 2019, 2021), že ich počet môže byť šesť až sedemkrát vyšší, ako uvádzajú údaje zo sčítania obyvateľstva. Dostupnosť lekární, resp. výdajní liekov rastie – zvyšuje sa ich relatívny počet (115,08) a znižujú sa regionálne rozdiely (71,39%). Takisto mierne rastie aj počet miest v zariadeniach sociálnych služieb (112,06), pri miernom znižovaní medzikrajských diferencií (93,89%). Miera chudoby sa v priemere znižuje (85,14), žiaľ, regionálne rozdiely v tomto ukazovateli pomerne výrazne rastú (152,85%).

Posledný z cieľov politiky súdržnosti EÚ (*Európa bližšie k občanom*) pokrýva prierezovú oblasť (demografia a všetky predchádzajúce ciele) vrátane ďalších tém (administratívne kapacity, ochrana a bezpečnosť, šport, voľný čas, kultúra a cestovný ruch). V jeho prípade možno pri porovnaní rokov 2011 a 2020 pozitívne vnímať rast počtu prenocovaní v ubytovacích zariadeniach (145,88), súčasne pri miernom znižovaní regionálnych diferencií (84,33%). Rovnako tak kladne v tomto období hodnotíme pokles relatívneho počtu trestných činov (59,31), pri súčasnom pomerne významnom znižovaní medzikrajských rozdielov (55,53%). Naopak, regionálne rozdiely sa prehlbujú v prípade zamestnanosti vo verejnej správe (157,45%) a relatívnej početnosti žiakov športových tried na základných a stredných školách (130,57%). Naopak, regionálne rozdiely v mzdách zamestnancov verejnej správy sa v čase znižujú (68,87%). Znižuje sa i relatívny počet kultúrnych a voľnočasových zariadení (78,16).

Graf 27 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov oblasti *Demografia* v období rokov 2011-2020

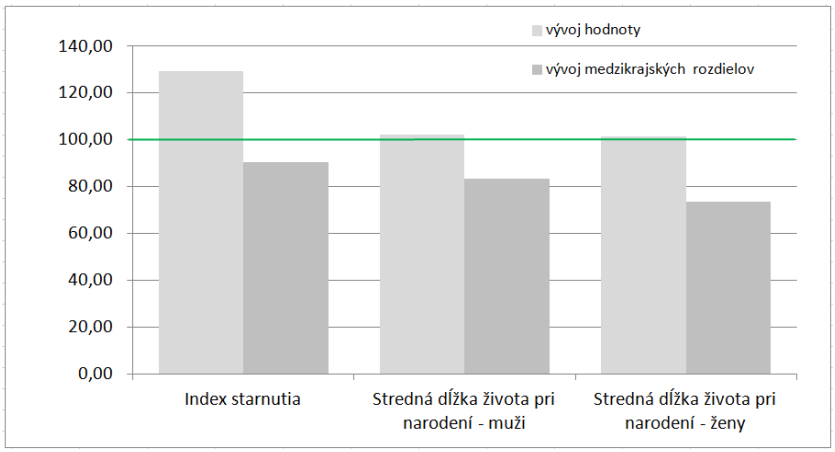

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%)

Graf 28 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov cieľa *Inteligentnejšia Európa* v období rokov 2011-2020

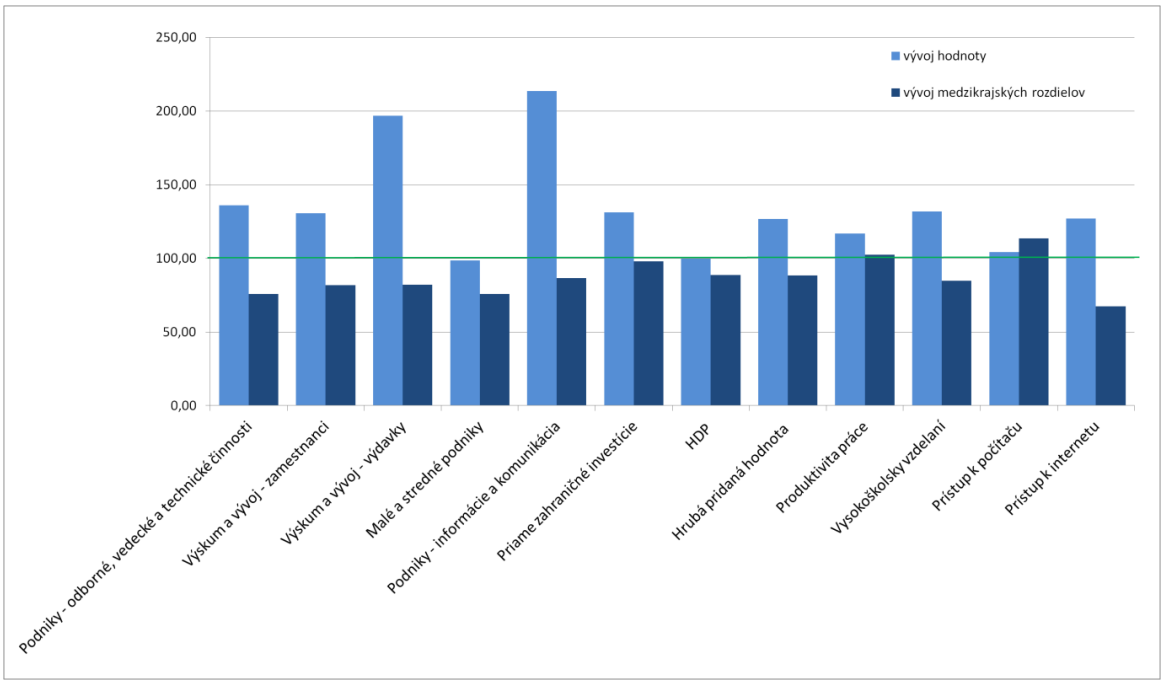

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%)

Graf 29 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov cieľa *Zelenšia Európa* v období rokov 2011-2020

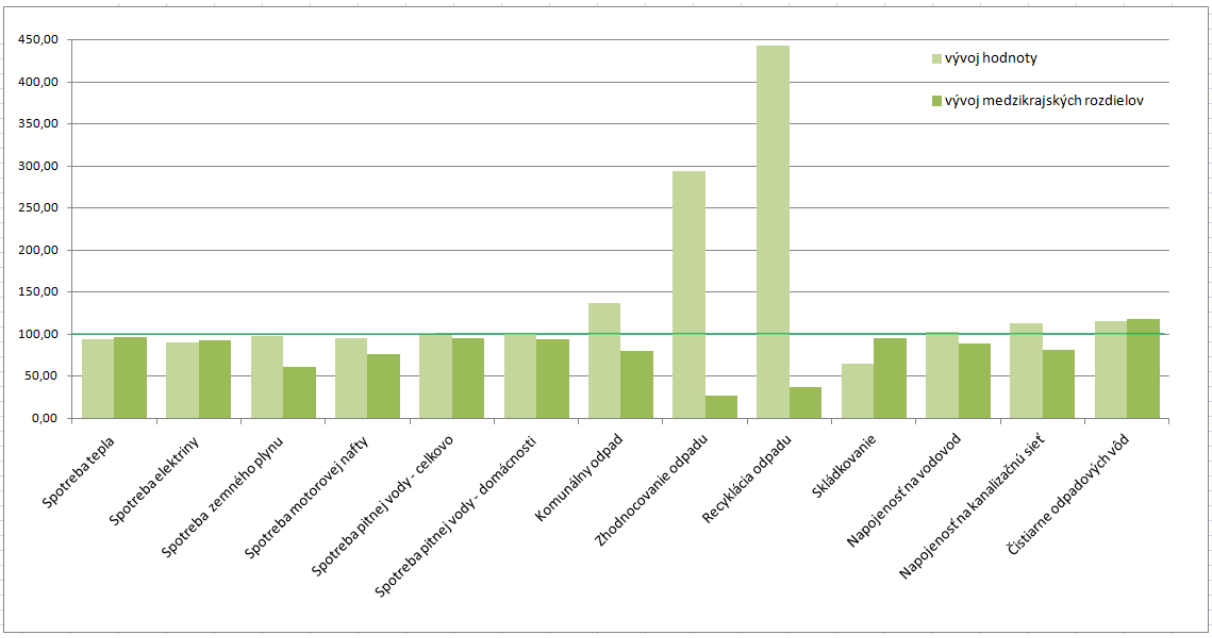

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%), bez ukazovateľov emisií znečisťujúcich látok (z dôvodu zmeny metodiky ich merania od roku 2019.

Graf 30 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov cieľa *Prepojenejšia Európa* v období rokov 2011-2020

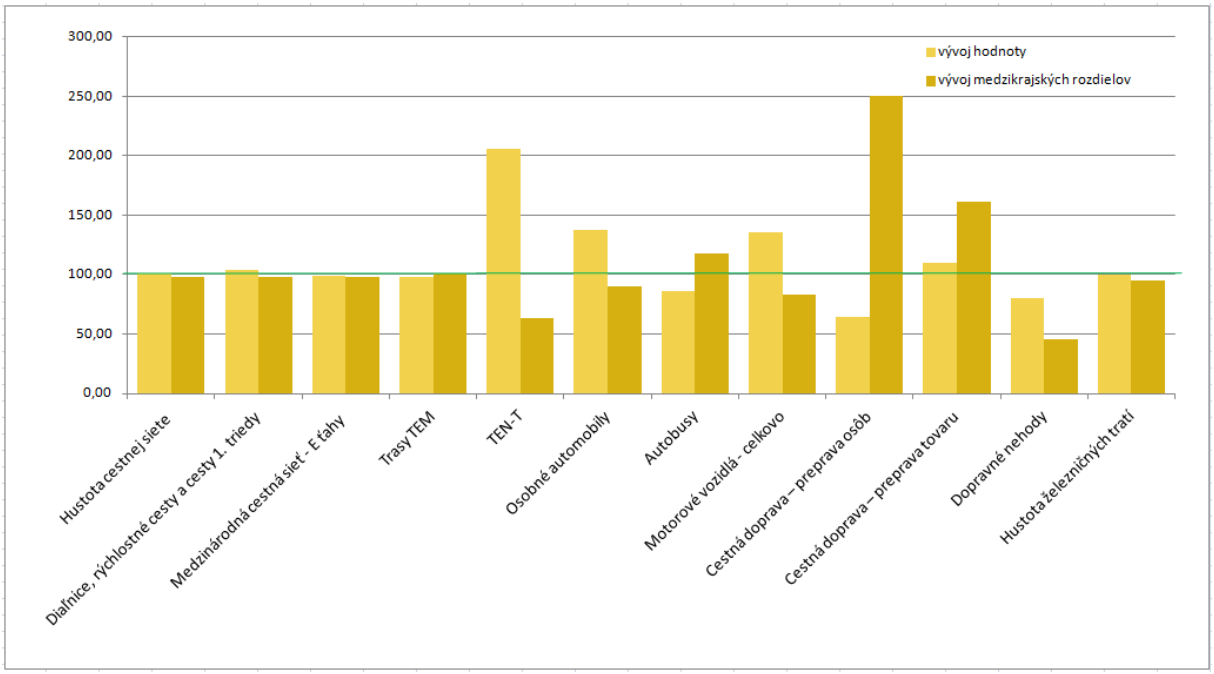

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%)

Graf 31 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov cieľa *Sociálnejšia Európa* v období rokov 2011-2020

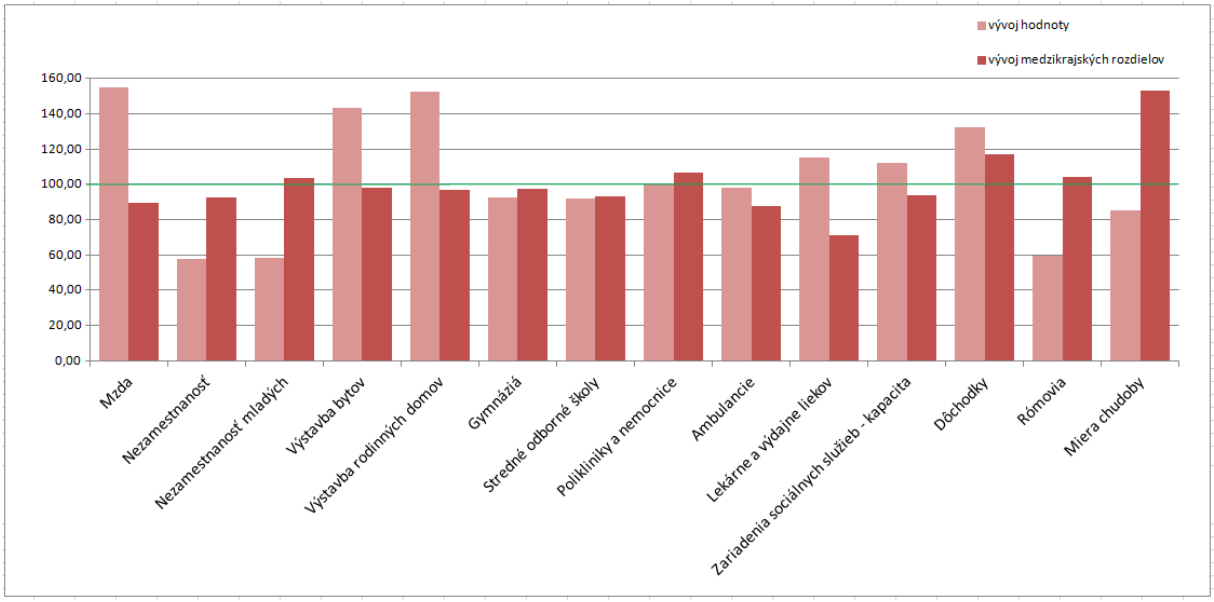

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%)

Graf 32 Vývoj hodnôt indikátorov a ich medzikrajských rozdielov cieľa *Európa bližšie k občanom* v období rokov 2011-2020

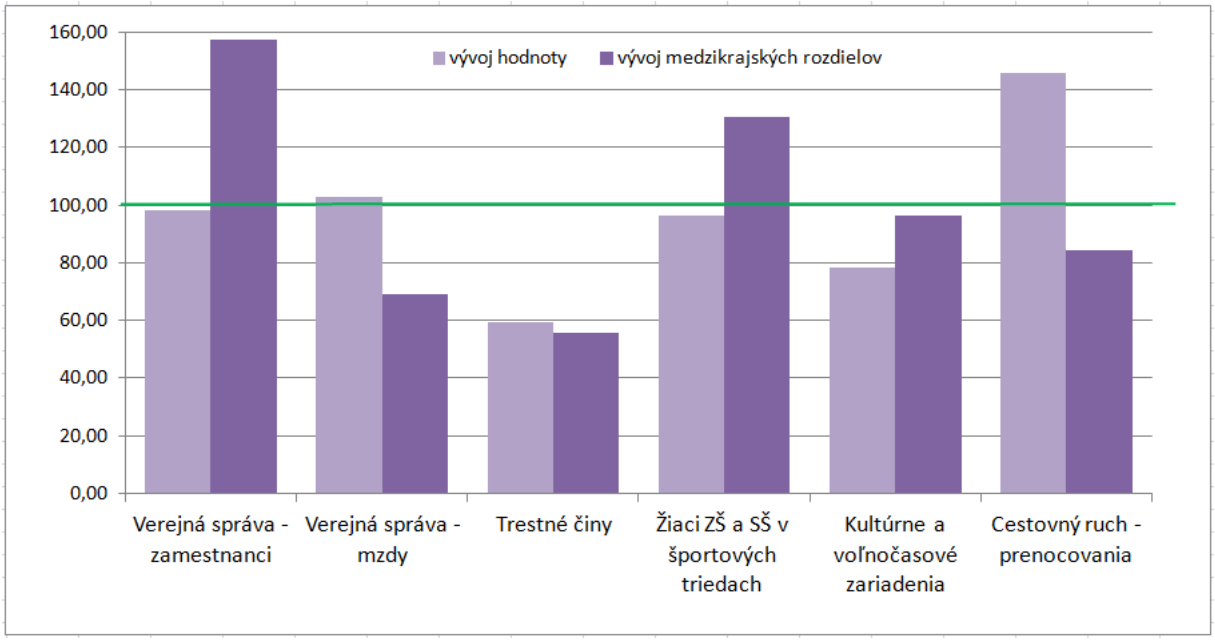

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora
Poznámka: zelená línia oddeľuje oblasť rastu hodnoty daného ukazovateľa (nad 100%) od oblasti jeho poklesu (pod 100%)

3 IDENTIFIKÁCIA NEDOSTATKOV / OBMEDZENÍ NA ÚROVNI KRAJOV

Pri tomto hodnotení vychádzame z porovnania krajov na základe hodnoty daného ukazovateľa. Ako problémový stav daného ukazovateľa vnímame postavenie daného kraja v rámci celoslovenského rebríčka na troch najmenej priaznivých pozíciách. Na úrovni krajov boli identifikované nasledujúce negatívne/obmedzujúce skutočnosti:

3.1 BRATISLAVSKÝ KRAJ

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba tepla

- nadpriemerná spotreba elektriny

- nadpriemerná spotreba zemného plynu

- nadpriemerná spotreba motorovej nafty

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – celkovo

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – domácnosti

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu siričitého

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu dusíka

- nadpriemerná produkcia komunálneho odpadu

- podpriemerný počet čistiarní odpadových vôd

Cieľ Prepojenejšia Európa

- nadpriemerný počet osobných motorových vozidiel

- nadpriemerný počet motorových vozidiel – celkovo

- nadpriemerná nehodovosť na cestách

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerný počet stredných odborných škôl

- podpriemerný počet miest v zariadeniach sociálnych služieb

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerná mzda zamestnancov verejnej správy

- nadpriemerný počet trestných činov

- podpriemerný počet žiakov športových tried na základných a stredných školách

- podpriemerný počet kultúrnych a voľnočasových zariadení

3.2 TRNAVSKÝ KRAJ

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet zamestnancov výskumu a vývoja

- podpriemerný počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním

- podpriemerný počet domácností s počítačom

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba zemného plynu

- nadpriemerná spotreba motorovej nafty

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – celkovo

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – domácnosti

- nadpriemerná produkcia komunálneho odpadu

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka trás TEM

- podpriemerná dĺžka transeurópskej dopravnej siete TEN-T

- nadpriemerný počet osobných motorových vozidiel

- nadpriemerný počet motorových vozidiel – celkovo

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerný počet gymnázií

- podpriemerný počet polikliník, resp. nemocníc

- podpriemerný počet ambulancií

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerný počet zamestnancov verejnej správy

- podpriemerná mzda zamestnancov verejnej správy

- podpriemerný počet žiakov športových tried na základných a stredných školách

- podpriemerný počet kultúrnych a voľnočasových zariadení

3.3 TRENČIANSKY KRAJ

Oblasť Demografia

- nadpriemerný prirodzený úbytok obyvateľstva

- nadpriemerný celkový úbytok obyvateľstva

- nadpriemerné starnutie obyvateľstva

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet podnikov v oblasti odborné, vedecké a technické činnosti

- podpriemerný počet podnikov v oblasti informácií a komunikácie

- podpriemerná produktivita práce

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba elektriny

- podpriemerná miera zhodnocovania komunálneho odpadu

- podpriemerná miera recyklácie komunálneho odpadu

- nadpriemerná miera skládkovania komunálneho odpadu

- podpriemerný počet čistiarní odpadových vôd

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerný počet gymnázií

- podpriemerný počet stredných odborných škôl

- podpriemerný počet polikliník, resp. nemocníc

- podpriemerný počet ambulancií

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerný počet zamestnancov verejnej správy

3.4 NITRIANSKY KRAJ

Oblasť Demografia

- nadpriemerný prirodzený úbytok obyvateľstva

- nadpriemerný celkový úbytok obyvateľstva

- nadpriemerné starnutie obyvateľstva

- podpriemerná dĺžka života mužov

- podpriemerná dĺžka života žien

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet zamestnancov výskumu a vývoja

- podpriemerné výdavky na výskum a vývoj

- podpriemerný počet domácností s počítačom

- podpriemerný počet domácností s internetom

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba zemného plynu

- nadpriemerná spotreba motorovej nafty

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – domácnosti

- nadpriemerná produkcia komunálneho odpadu

- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka medzinárodnej cestnej siete - E ťahov

- podpriemerná dĺžka trás TEM

- podpriemerná dĺžka transeurópskej dopravnej siete TEN-T

- nadpriemerný počet osobných motorových vozidiel

- nadpriemerný počet motorových vozidiel – celkovo

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerné mzdy

- podpriemerný počet gymnázií

- podpriemerný počet polikliník, resp. nemocníc

- podpriemerný počet ambulancií

- podpriemerný počet lekární, resp. výdajní liekov

- podpriemerné dôchodky

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerný počet žiakov športových tried na základných a stredných školách

- podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach

3.5 ŽILINSKÝ KRAJ

Oblasť Demografia

- nadpriemerný migračný úbytok obyvateľstva

- podpriemerná dĺžka života mužov

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet podnikov v oblasti odborné, vedecké a technické činnosti

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba tepla

- nadpriemerná spotreba pitnej vody – celkovo

- nadpriemerná produkcia tuhých emisií

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu uhoľnatého

- podpriemerný počet čistiarní odpadových vôd

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka cestnej siete

- podpriemerný počet autobusov

- podpriemerný výkon cestnej osobnej dopravy

- podpriemerný výkon cestnej nákladnej dopravy

- nadpriemerná nehodovosť na cestách

- podpriemerná dĺžka železničných tratí

Cieľ Sociálnejšia Európa

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť mladých ľudí

- podpriemerný počet miest v zariadeniach sociálnych služieb

- podpriemerné dôchodky

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerný počet zamestnancov verejnej správy

- podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach

3.6 BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ

Oblasť Demografia

- nadpriemerný prirodzený úbytok obyvateľstva

- nadpriemerný migračný úbytok obyvateľstva

- nadpriemerný celkový úbytok obyvateľstva

- nadpriemerné starnutie obyvateľstva

- podpriemerná dĺžka života mužov

- podpriemerná dĺžka života žien

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerné výdavky na výskum a vývoj

- podpriemerný počet malých a stredných podnikov

- podpriemerný počet podnikov v oblasti informácií a komunikácie

- podpriemerný objem priamych zahraničných investícií

- podpriemerný hrubý domáci produkt

- podpriemerná hrubá pridaná hodnota produkcie hospodárstva

- podpriemerná produktivita práce

- podpriemerný počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním

- podpriemerný počet domácností s počítačom

Cieľ Zelenšia Európa

- nadpriemerná spotreba elektriny

- nadpriemerná produkcia tuhých emisií

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu siričitého

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu dusíka

- nadpriemerná produkcia emisií oxidu uhoľnatého

- podpriemerná miera zhodnocovania komunálneho odpadu

- nadpriemerná miera skládkovania komunálneho odpadu

- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod

- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka cestnej siete

- podpriemerná dĺžka diaľnic, rýchlostných ciest, resp. ciest 1. triedy

- podpriemerná dĺžka medzinárodnej cestnej siete - E ťahov

- podpriemerná dĺžka trás TEM

- podpriemerná dĺžka železničných tratí

- podpriemerný výkon cestnej nákladnej dopravy

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerné mzdy

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť mladých ľudí

- podpriemerné tempo výstavby bytov

- podpriemerné tempo výstavby rodinných domov

- nadpriemerná koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít

- nadpriemerný počet osôb žijúcich pod hranicou chudoby

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- nadpriemerný počet trestných činov

3.7 PREŠOVSKÝ KRAJ

Oblasť Demografia

- nadpriemerný migračný úbytok obyvateľstva

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet podnikov v oblasti odborné, vedecké a technické činnosti

- podpriemerný počet zamestnancov výskumu a vývoja

- podpriemerné výdavky na výskum a vývoj

- podpriemerný počet malých a stredných podnikov

- podpriemerný počet podnikov v oblasti informácií a komunikácie

- podpriemerný objem priamych zahraničných investícií

- podpriemerný hrubý domáci produkt

- podpriemerná hrubá pridaná hodnota produkcie hospodárstva

- podpriemerná produktivita práce

- podpriemerný počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním

- podpriemerný počet domácností s internetom

Cieľ Zelenšia Európa

- podpriemerná miera zhodnocovania komunálneho odpadu

- podpriemerná miera recyklácie komunálneho odpadu

- nadpriemerná miera skládkovania komunálneho odpadu

- podpriemerná napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka diaľnic, rýchlostných ciest, resp. ciest 1. triedy

- podpriemerná dĺžka medzinárodnej cestnej siete - E ťahov

- podpriemerná dĺžka transeurópskej dopravnej siete TEN-T

- podpriemerný počet autobusov

- podpriemerný výkon cestnej osobnej dopravy

- nadpriemerná nehodovosť na cestách

- podpriemerná dĺžka železničných tratí

Cieľ Sociálnejšia Európa

- podpriemerné mzdy

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť mladých ľudí

- podpriemerné tempo výstavby bytov

- podpriemerné tempo výstavby rodinných domov

- podpriemerný počet lekární, resp. výdajní liekov

- podpriemerné dôchodky

- nadpriemerná koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít

- nadpriemerný počet osôb žijúcich pod hranicou chudoby

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

3.8 KOŠICKÝ KRAJ

Oblasť Demografia

- podpriemerná dĺžka života žien

Cieľ Inteligentnejšia Európa

- podpriemerný počet malých a stredných podnikov

- podpriemerný objem priamych zahraničných investícií

- podpriemerný hrubý domáci produkt

- podpriemerná hrubá pridaná hodnota produkcie hospodárstva

- podpriemerný počet domácností s internetom

Cieľ Zelenšia Európa

- podpriemerný počet malých a stredných podnikov

- podpriemerný objem priamych zahraničných investícií

- podpriemerný hrubý domáci produkt

- podpriemerná hrubá pridaná hodnota produkcie hospodárstva

- podpriemerný počet domácností s internetom

Cieľ Prepojenejšia Európa

- podpriemerná dĺžka diaľnic, rýchlostných ciest, resp. ciest 1. triedy

- podpriemerný počet autobusov

- podpriemerný výkon cestnej osobnej dopravy

- podpriemerný výkon cestnej nákladnej dopravy

Cieľ Sociálnejšia Európa

- nadpriemerne vysoká nezamestnanosť

- podpriemerné tempo výstavby bytov

- podpriemerné tempo výstavby rodinných domov

- podpriemerný počet stredných odborných škôl

- podpriemerný počet lekární, resp. výdajní liekov

- podpriemerný počet miest v zariadeniach sociálnych služieb

- nadpriemerná koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít

- nadpriemerný počet osôb žijúcich pod hranicou chudoby

Cieľ Európa bližšie k občanom

- všetko vyššie uvedené

- podpriemerná mzda zamestnancov verejnej správy

- nadpriemerný počet trestných činov

- podpriemerný počet kultúrnych a voľnočasových zariadení

- podpriemerný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach

Graf 33 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Bratislavskom kraji

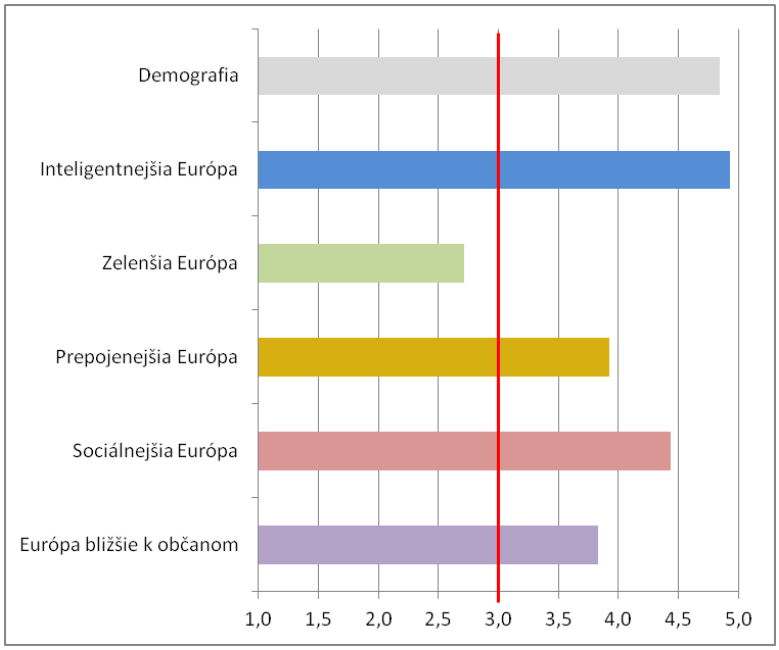

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 34 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Trnavskom kraji

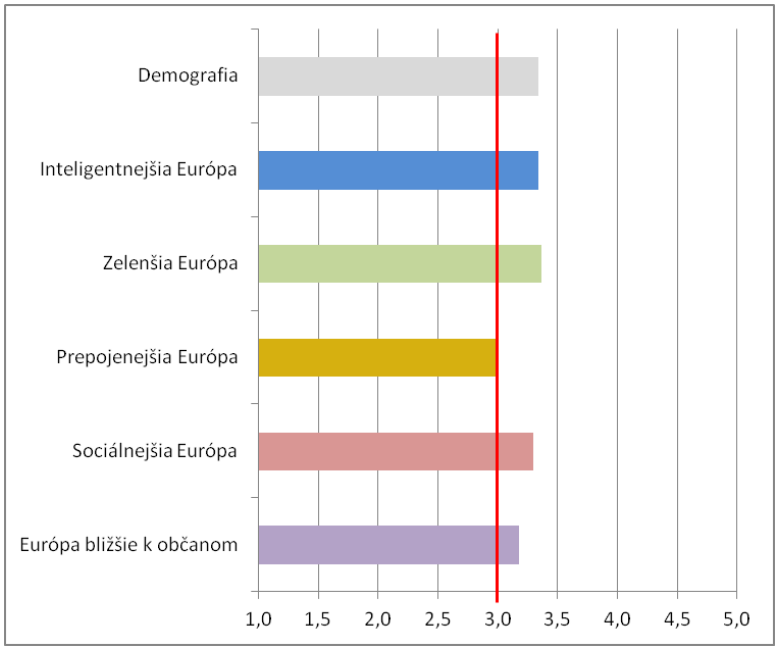

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 35 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Trenčianskom kraji

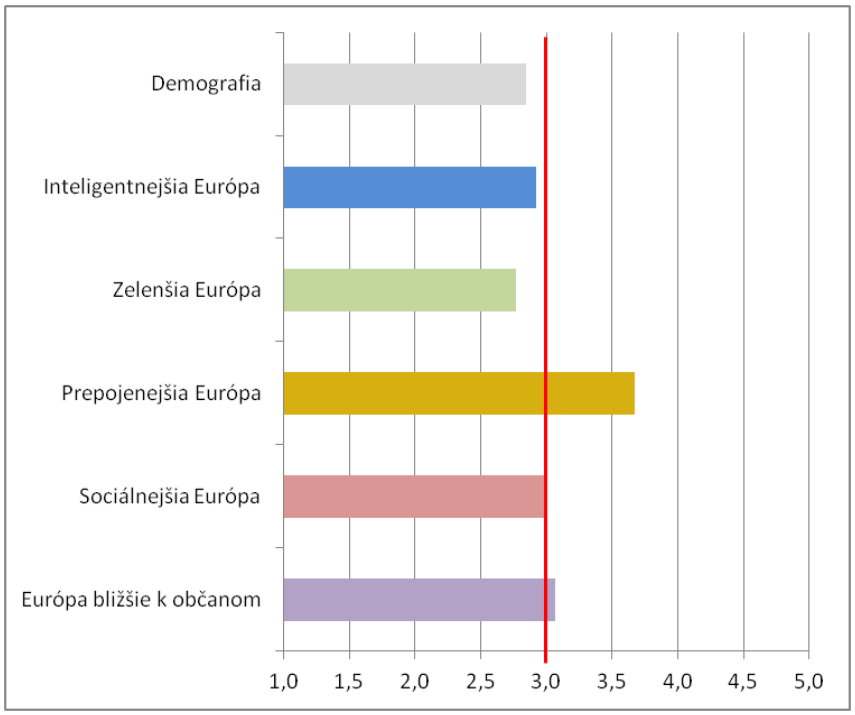

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 36 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Nitrianskom kraji

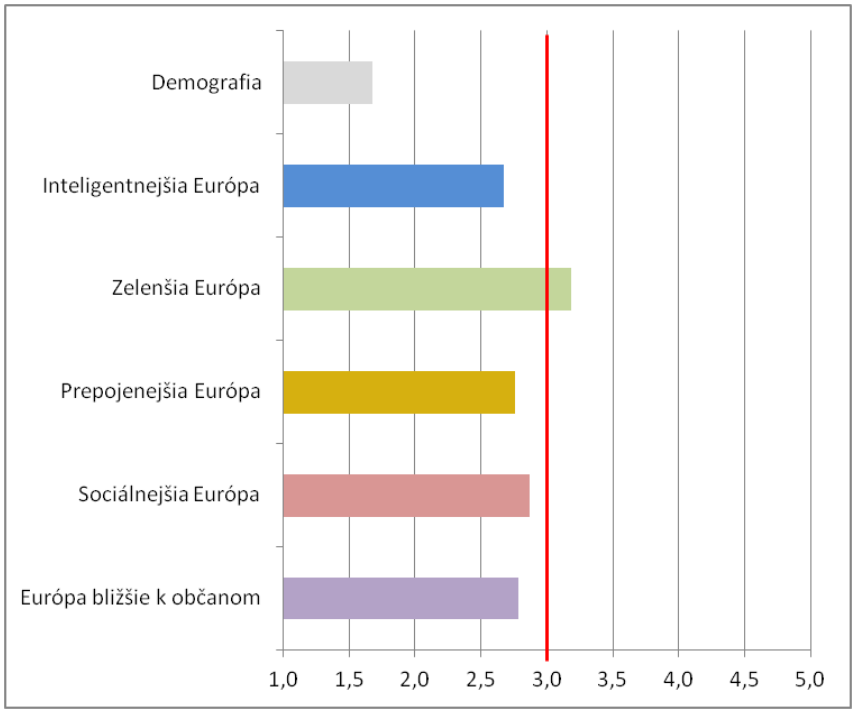

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 37 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Žilinskom kraji

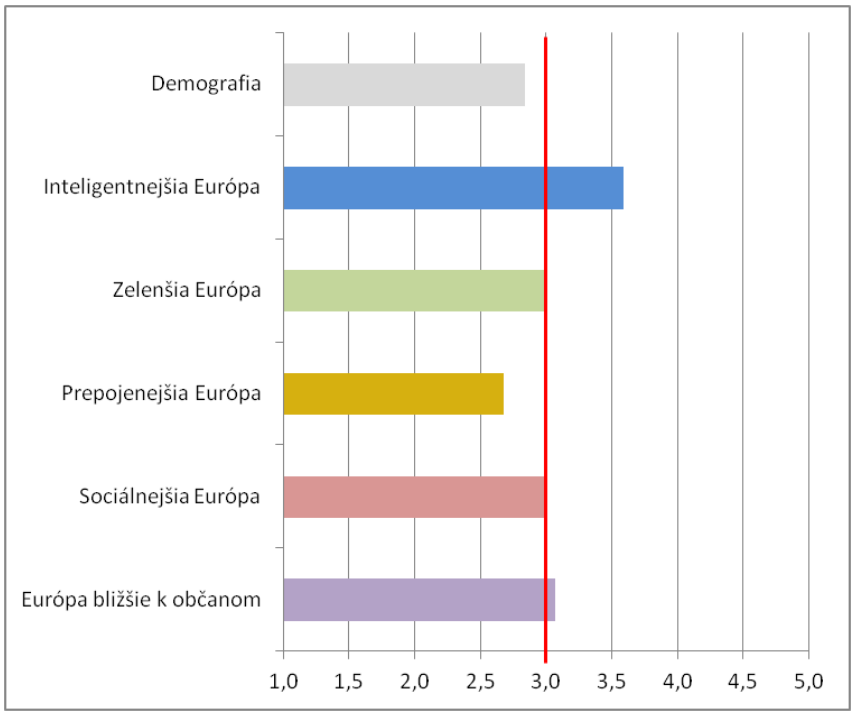

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 38 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Banskobystrickom kraji

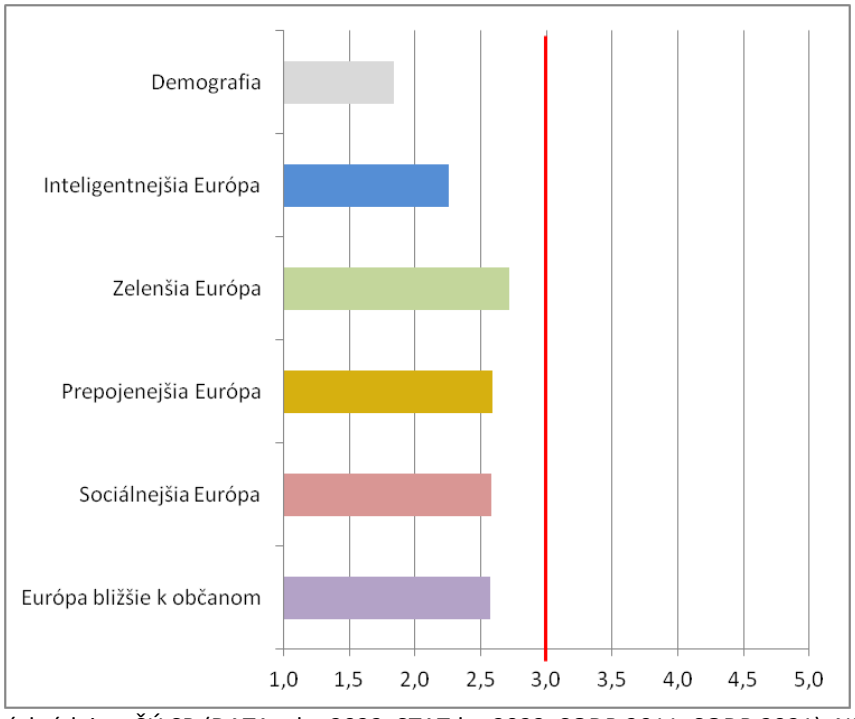

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 39 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Prešovskom kraji

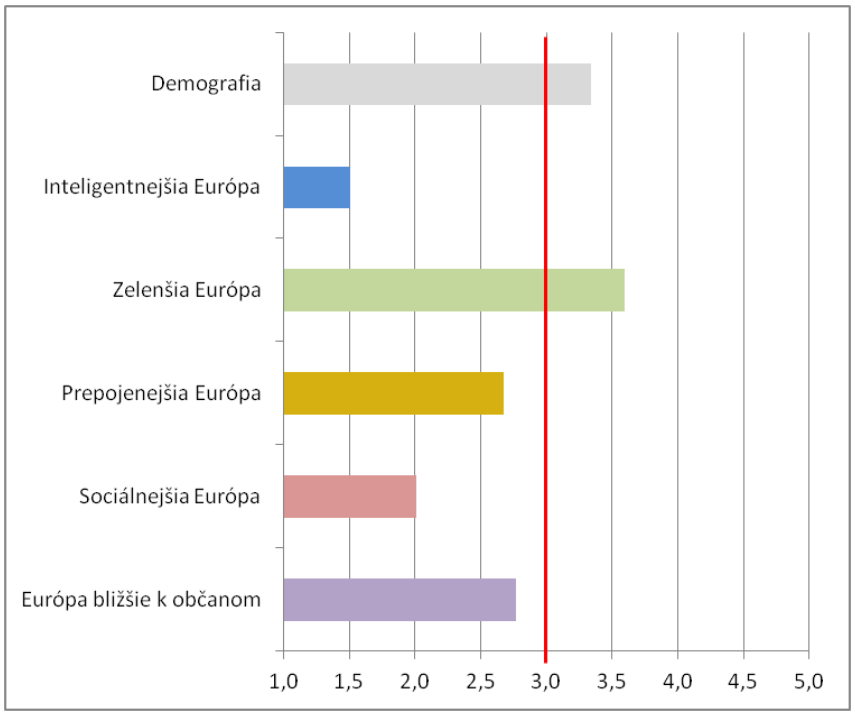

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

Graf 40 Bodové skóre cieľov politiky súdržnosti EÚ 2021-2027 a demografické podmienky v Košickom kraji

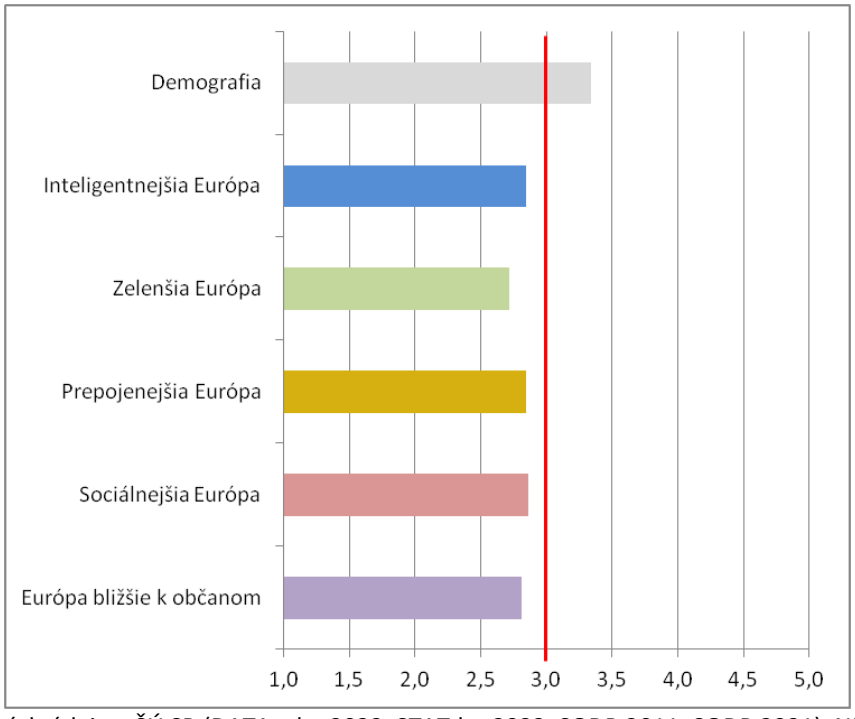

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora, *Poznámka: červená línia = 3, t.j. priemerné hodnotenie*

VIZUALIZÁCIA – INDIKÁTORY (BODY A HODNOTY)

Spôsob hodnotenia

1. pozícia = 5 bodov, 2.-3. pozícia = 4 body, 4.-5. pozícia = 3 body, 6.-7. pozícia = 2 body, 8. pozícia = 1 bod

5 bodov = najviac pozitívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu vysoká hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií nízka hodnota

1 bod = najviac negatívne hodnotenie na stupnici 1-5, napr. pri recyklácii komunálneho odpadu nízka hodnota, pri spotrebe energetickej komodity, resp. produkcii emisií vysoká hodnota

Tabuľka 4 Oblasť Demografia – vstupné ukazovatele (body)

0 DEMOGRAFIA - bodové hodnotenie							
OKRES / KRAJ	Prirodzený prírastok obyvateľstva	Migračný prírastok obyvateľstva	Celkový prírastok obyvateľstva	Index starnutia	Stredná dĺžka života - muži	Stredná dĺžka života - ženy	Priemer
Bratislavský kraj	5	5	5	4	5	5	4,8
Trnavský kraj	3	4	3	3	4	3	3,3
Trenčiansky kraj	2	3	2	2	4	4	2,8
Nitriansky kraj	1	3	1	1	2	2	1,7
Žilinský kraj	3	2	3	3	2	4	2,8
Banskobystrický kraj	2	2	2	2	1	2	1,8
Prešovský kraj	4	1	4	5	3	3	3,3
Košický kraj	4	4	4	4	3	1	3,3

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022), prepočty autora

Tabuľka 5 Cieľ Inteligentnejšia Európa – vstupné ukazovatele (body)

1 INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA - bodové hodnotenie						
OKRES / KRAJ	Podniky - odborné, vedecké a technické činnosti	Výskum a vývoj - zamestnanci	Výskum a vývoj - výdavky	Malé a stredné podniky	Podniky - informácie a komunikácia	Priame zahraničné investície
Bratislavský kraj	5	5	5	5	5	5
Trnavský kraj	4	2	3	4	4	4
Trenčiansky kraj	2	3	4	3	2	3
Nitriansky kraj	4	2	2	3	4	3
Žilinský kraj	3	4	3	4	3	4
Banskobystrický kraj	3	3	2	2	2	2
Prešovský kraj	1	1	1	1	1	1
Košický kraj	2	4	4	2	3	2

OKRES / KRAJ	HDP	Hrubá pridaná hodnota	Produktivita práce	Vysokoškolsky vzdelaní	Prístup k počítaču	Prístup k internetu	Priemer
Bratislavský kraj	5	5	5	5	4	5	4,9
Trnavský kraj	4	4	4	2	2	3	3,3
Trenčiansky kraj	3	3	2	3	3	4	2,9
Nitriansky kraj	3	3	3	3	1	1	2,7
Žilinský kraj	4	4	3	4	4	3	3,6
Banskobystrický kraj	2	2	2	1	2	4	2,3
Prešovský kraj	1	1	1	2	5	2	1,5
Košický kraj	2	2	4	4	3	2	2,8

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora

Tabuľka 6 Cieľ Zelenšia Európa – vstupné ukazovatele (body)

2 ZELENŠIA EURÓPA - bodové hodnotenie									
OKRES / KRAJ	Spotreba tepla	Spotreba elektriny	Spotreba zemného plynu	Spotreba motorovej nafty	Spotreba pitnej vody - celkovo	Spotreba pitnej vody - domácnosti	Tuhé emisie	Oxid siričitý	Oxid dusíka
Bratislavský kraj	1	1	1	1	1	1	5	2	2
Trnavský kraj	5	4	2	2	2	2	4	4	4
Trenčiansky kraj	3	2	3	3	3	4	3	3	3
Nitriansky kraj	4	4	2	2	3	2	3	5	4
Žilinský kraj	2	3	4	4	2	3	2	3	3
Banskobystrický kraj	4	2	4	3	4	3	1	2	1
Prešovský kraj	3	5	5	5	5	5	4	4	5
Košický kraj	2	3	3	4	4	4	2	1	2
OKRES / KRAJ	Oxid uhoľnatý	Komunálny odpad	Zhodnocovanie odpadu	Recyklácia odpadu	Skládkovanie	Napojenosť na vodovod	Napojenosť na kanalizačnú sieť	Čistiarne odpadových vôd	Priemer
Bratislavský kraj	5	2	5	3	5	5	5	1	2,7
Trnavský kraj	4	1	4	5	4	3	4	3	3,4
Trenčiansky kraj	3	3	2	2	2	3	3	2	2,8
Žilinský kraj	2	3	3	4	3	4	4	2	3,0
Banskobystrický kraj	2	4	2	3	2	2	2	5	2,7
Prešovský kraj	3	5	1	2	1	1	3	4	3,6
Košický kraj	1	4	4	1	4	2	2	3	2,7

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Tabuľka 7 Cieľ Prepojenejšia Európa – vstupné ukazovatele (body)

3 PREPOJENEJŠIA EURÓPA - bodové hodnotenie							
OKRES / KRAJ	Hustota cestnej siete	Diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy	Medzinárodná cestná sieť - E ťahy	Trasy TEM	TEN-T	Osobné automobily	
Bratislavský kraj	3	5	5	5	5	1	
Trnavský kraj	5	4	3	2	2	2	
Trenčiansky kraj	4	3	4	4	4	3	
Nitriansky kraj	4	3	1	1	1	2	
Žilinský kraj	1	4	4	4	4	3	
Banskobystrický kraj	2	2	2	2	3	4	
Prešovský kraj	3	2	2	3	2	5	
Košický kraj	3	1	3	3	3	4	
OKRES / KRAJ	Autobusy	Motorové vozidlá - celkovo	Cestná doprava – preprava osôb	Cestná doprava – preprava tovaru	Dopravné nehody	Hustota železničných tratí	Priemer
Bratislavský kraj	5	1	5	5	2	5	3,9
Trnavský kraj	3	2	4	3	3	3	3,0
Trenčiansky kraj	4	3	3	4	5	3	3,7
Žilinský kraj	2	3	2	2	1	2	2,7
Banskobystrický kraj	3	4	3	1	3	2	2,6
Prešovský kraj	1	5	2	4	2	1	2,7
Košický kraj	2	4	1	2	4	4	2,8

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora

Tabuľka 8 Cieľ Sociálnejšia Európa – vstupné ukazovatele (body)

4 SOCIÁLNEJŠIA EURÓPA - bodové hodnotenie								
OKRES / KRAJ	Mzda	Nezamestnanosť	Nezamestnanosť mladých	Výstavba bytov	Výstavba rodinných domov	Gymnáziá	Stredné odborné školy	
Bratislavský kraj	5	5	5	5	4	5	2	
Trnavský kraj	4	4	3	4	5	2	4	
Trenčiansky kraj	3	4	3	3	3	1	1	
Nitriansky kraj	2	3	4	3	3	2	4	
Žilinský kraj	3	3	2	4	4	3	3	
Banskobystrický kraj	2	2	2	1	1	3	5	
Prešovský kraj	1	1	1	2	2	4	3	
Košický kraj	4	2	4	2	2	4	2	
	Polikliniky a nemocnice	Ambulancie	Lekárne a výdajne liekov	Zariadenia sociálnych služieb - kapacita	Dôchodky	Rómovia	Miera chudoby	
Bratislavský kraj	5	5	5	1	5	5	5	4,4
Trnavský kraj	2	1	4	4	3	3	3	3,3
Trenčiansky kraj	2	2	4	4	4	4	4	3,0
Žilinský kraj	3	3	3	2	2	4	3	3,0
Banskobystrický kraj	4	4	3	3	3	2	1	2,6
Prešovský kraj	3	3	1	3	1	1	2	2,0
Košický kraj	4	4	2	2	4	2	2	2,9

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora

Tabuľka 9 Cieľ Európa bližšie k občanom – vstupné ukazovatele (body)

5 EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM - bodové hodnotenie							
OKRES / KRAJ	Verejná správa - zamestnanci	Verejná správa - mzdy	Trestné činy	Žiaci ZŠ a SŠ v športových triedach	Kultúrne a voľnočasové zariadenia	Cestovný ruch - prenocovania	Priemer Oblasti 0-4 + 5
Bratislavský kraj	3	1	1	2	1	5	3,8
Trnavský kraj	2	2	3	1	2	3	3,2
Trenčiansky kraj	1	3	4	5	3	4	3,1
Nitriansky kraj	3	3	4	2	3	2	2,8
Žilinský kraj	2	4	3	4	5	2	3,1
Banskobystrický kraj	5	4	2	3	4	3	2,6
Prešovský kraj	4	5	5	4	4	4	2,8
Košický kraj	4	2	2	3	2	1	2,8

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

Tabuľka 10 Oblasť Demografia – vstupné ukazovatele (hodnota)

0 DEMOGRAFIA - vstupné ukazovatele						
KRAJ / SR	Prirodzený prírastok obyvateľstva	Migračný prírastok obyvateľstva	Celkový prírastok obyvateľstva	Index starnutia	Stredná dĺžka života - muži	Stredná dĺžka života - ženy
	na 10 tisíc obyv.	*na 10 tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	-	-	-
Bratislavský kraj	26	83	110	98,71	75,72	81,91
Trnavský kraj	-15	22	7	120,95	74,48	80,99
Trenčiansky kraj	-30	-4	-34	134,68	74,62	81,34
Nitriansky kraj	-38	-4	-42	135,62	73,32	80,39
Žilinský kraj	-1	-4	-5	102,48	73,3	81,07
Banskobystrický kraj	-24	-10	-34	122,73	73,25	80,45
Prešovský kraj	24	-15	9	82,17	73,84	80,84
Košický kraj	7	1	8	91,94	73,51	80,18
Slovenská republika	**-4**	**8**	**3**	**107,34**	**73,47**	**80,17**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022), prepočty autora

Tabuľka 11 Cieľ Inteligentnejšia Európa – vstupné ukazovatele (hodnota)

1 INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA - vstupné ukazovatele						
KRAJ / SR	Podniky - odborné, vedecké a technické činnosti	Výskum a vývoj - zamestnanci	Výskum a vývoj - výdavky	Malé a stredné podniky	Podniky - informácie a komunikácia	Priame zahraničné investície
	na 10 tisíc obyv.	*% z EAO*	*na obyv.*	*na tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	*eur na obyv.*
Bratislavský kraj	306	4,27	582	57	105	55421
Trnavský kraj	61	0,69	91	22	18	5007
Trenčiansky kraj	45	0,80	153	20	14	4241
Nitriansky kraj	63	0,67	67	21	20	3221
Žilinský kraj	51	0,97	121	22	17	7167
Banskobystrický kraj	52	0,74	77	19	16	1799
Prešovský kraj	32	0,33	32	16	11	930
Košický kraj	47	1,28	126	18	16	3083
Slovenská republika	**81**	**1,24**	**154**	**24**	**27**	**9884**
KRAJ / SR	HDP	Hrubá pridaná hodnota	Produktivita práce	Vysokoškolsky vzdelaní	Prístup k počítaču	Prístup k internetu
	eur na obyv.	*eur na obyv.*	*eur na zamestnanca*	*% z obyvateľov*	*% z obyvateľov*	*% z obyvateľov*
Bratislavský kraj	47179	34626	45369	31,74	82,4	96,1
Trnavský kraj	22435	16556	36438	15,82	74,1	90
Trenčiansky kraj	16926	12520	26229	16,68	80,1	93,1
Nitriansky kraj	17580	13004	28028	16,05	72,4	85,3
Žilinský kraj	17747	13106	27092	17,56	81,7	90,3
Banskobystrický kraj	14675	10851	26474	15,75	77,2	90,7
Prešovský kraj	12483	9211	25097	15,78	83,9	88,1
Košický kraj	16797	12390	29843	16,72	78,9	86,1
Slovenská republika	**20454**	**15096**	**31587**	**18,38**	**78,9**	**90**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), prepočty autora

Tabuľka 12 Cieľ Zelenšia Európa – vstupné ukazovatele (hodnota)

2 ZELENŠIA EURÓPA - vstupné ukazovatele									
KRAJ / SR	Spotreba tepla	Spotreba elektriny	Spotreba zemného plynu	Spotreba motorovej nafty	Spotreba pitnej vody - celkovo	Spotreba pitnej vody - domácnosti	Tuhé emisie	Oxid siričitý	Oxid dusíka
	GJ na obyv.	*MWh na obyv.*	*v m^3 na obyv.*	*v kg na obyv.*	*v m3 na obyv.*	*v m3 na obyv.*	*v kg na obyv.*	*v kg na obyv.*	*v kg na obyv.*
Bratislavský kraj	289	7	1048	220	64	38	2,09	5,10	12,68
Trnavský kraj	3	2	952	116	42	28	4,47	0,79	10,74
Trenčiansky kraj	10	3	356	99	36	23	6,02	2,54	12,29
Nitriansky kraj	5	1	887	112	37	28	5,67	0,38	10,03
Žilinský kraj	21	2	215	73	37	26	7,37	2,53	12,35
Banskobystrický kraj	7	5	336	87	35	24	8,33	5,21	12,93
Prešovský kraj	7	1	137	59	29	21	4,33	0,66	6,58
Košický kraj	21	2	347	60	31	24	6,83	5,54	12,57
Slovenská republika	**45**	**3**	**514**	**101**	**38**	**27**	**5,64**	**2,88**	**11,16**

KRAJ / SR	Oxid uhoľnatý	Komunálny odpad	Zhodnocovanie odpadu	Recyklácia odpadu	Skládkovanie	Napojenosť na vodovod	Napojenosť na kanalizačnú sieť	Čistiarne odpadových vôd
	v kg na obyv.	*v kg na obyv.*	*%*	*%*	*%*	*% z obyvateľov*	*% z obyvateľov*	*na 100 tisíc obyv.*
Bratislavský kraj	12,86	531,38	73,45	43,71	25,51	98,6	91,7	5
Trnavský kraj	22,75	583,98	47,25	47,22	52,73	90,4	70,7	12
Trenčiansky kraj	47,60	431,30	42,65	42,45	57,33	91,9	68	12
Nitriansky kraj	29,95	520,80	44,71	44,69	55,25	92,6	57,3	14
Žilinský kraj	56,23	451,76	45,73	45,53	54,27	92,1	72	10
Banskobystrický kraj	84,32	391,53	43,46	43,45	56,54	87,7	62,7	21
Prešovský kraj	33,91	348,69	42,49	41,91	57,47	82,1	69,4	20
Košický kraj	110,50	362,63	66,76	39,36	33,24	85,8	66	12
Slovenská republika	**51,18**	**445,78**	**51,44**	**43,67**	**48,39**	**89,8**	**69,7**	**13**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), prepočty autora

Tabuľka 13 Cieľ Prepojenejšia Európa – vstupné ukazovatele (hodnota)

3 PREPOJENEJŠIA EURÓPA - vstupné ukazovatele						
OKRES / KRAJ	Hustota cestnej siete	Diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy	Medzinárodná cestná sieť - E ťahy	Trasy TEM	TEN-T	Osobné automobily
	km na km^2	*km na km^2*	*km na km^2*	*km na km^2*	*km na km^2*	*na 100 tisíc obyv.*
Bratislavský kraj	0,401	0,125	0,058	0,051	0,052	65718
Trnavský kraj	0,474	0,091	0,036	0,016	0,022	49815
Trenčiansky kraj	0,419	0,090	0,042	0,022	0,045	43894
Nitriansky kraj	0,409	0,088	0,012	0,003	0,012	47909
Žilinský kraj	0,305	0,095	0,043	0,031	0,050	41160
Banskobystrický kraj	0,34	0,081	0,030	0,011	0,033	40408
Prešovský kraj	0,355	0,083	0,021	0,021	0,021	35267
Košický kraj	0,355	0,060	0,034	0,018	0,033	37402
Slovenská republika	**0,370**	**0,085**	**0,031**	**0,019**	**0,031**	**44690**

OKRES / KRAJ	Autobusy	Motorové vozidlá - celkovo	Cestná doprava – preprava osôb	Cestná doprava – preprava tovaru	Dopravné nehody	Hustota železničných tratí
	na 100 tisíc obyv.	*na 100 tisíc obyv.*	*v mil. oskm*	*v mil. tkm*	*na 10 tisíc obyv.*	*km na tisíc km^2*
Bratislavský kraj	199	85677	685	5188	22	112,15
Trnavský kraj	143	69406	395	2000	22	76,42
Trenčiansky kraj	158	60865	301	2832	19	70,93
Nitriansky kraj	174	68488	351	1991	20	84,44
Žilinský kraj	123	58077	250	1349	27	58,19
Banskobystrický kraj	136	56626	283	928	21	69,80
Prešovský kraj	112	48066	263	3117	24	46,80
Košický kraj	123	49847	227	1533	19	103,92
Slovenská republika	**144**	**61354**	**2755**	**18938**	**22**	**73,01**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), prepočty autora

Tabuľka 14 Cieľ Sociálnejšia Európa – vstupné ukazovatele (hodnota)

4 SOCIÁLNEJŠIA EURÓPA - vstupné ukazovatele							
KRAJ / SR	Mzda	Nezamestnanosť	Nezamestnanosť mladých	Výstavba bytov	Výstavba rodinných domov	Gymnáziá	Stredné odborné školy
	eur	*UoZ - % z EAO*	*UoZ 15-24 - % z obyv. 15-24*	*na 10 tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	*na 100 tisíc obyv.*	*na 100 tisíc obyv.*
Bratislavský kraj	1688	4,71	3,27	85	40	6	8
Trnavský kraj	1281	5,18	4,00	63	46	4	8
Trenčiansky kraj	1237	5,39	3,96	32	22	3	6
Nitriansky kraj	1189	5,5	3,86	30	26	3	9
Žilinský kraj	1229	6,53	4,63	43	28	4	8
Banskobystrický kraj	1179	9,83	6,78	19	12	4	9
Prešovský kraj	1086	11,39	7,87	25	17	5	8
Košický kraj	1238	10,55	3,49	24	12	4	8
Slovenská republika	**1324**	**7,57**	**4,78**	**39**	**25**	**4**	**8**
KRAJ / SR	Polikliniky a nemocnice	Ambulancie	Lekárne a výdajne liekov	Zariadenia sociálnych služieb - kapacita	Dôchodky	Rómovia	Miera chudoby
	na 100 tisíc obyv.	*na 10 tisíc obyv.*	*na 100 tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	*eur*	*% z obyvateľov*	*% pod 60% mediánu*
Bratislavský kraj	7	39	40	85	536	0,06	3,70
Trnavský kraj	2	22	36	105	450	0,35	9,00
Trenčiansky kraj	3	26	34	103	454	0,07	5,20
Nitriansky kraj	2	25	32	108	433	0,39	7,20
Žilinský kraj	3	27	33	85	438	0,11	11,60
Banskobystrický kraj	4	27	34	89	445	1,36	18,30
Prešovský kraj	3	26	30	93	420	3,48	17,20
Košický kraj	3	30	31	88	452	3,11	15,80
Slovenská republika	**3**	**28**	**34**	**94**	**452**	**1,23**	**11,40**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, SODB 2011, SODB 2021), prepočty autora

Tabuľka 15 Cieľ Európa bližšie k občanom – vstupné ukazovatele (hodnota)

5 EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM - vstupné ukazovatele							
KRAJ / SR	Verejná správa - zamestnanci	Verejná správa - mzdy	Trestné činy	Žiaci športových tried na ZŠ a SŠ	Kultúrne a voľnočasové zariadenia	Cestovný ruch - prenocovania	vrátane demografia a PC 1-4
	% zo zamest. v NH	*% priem. mzdy v kraji*	*na tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	*na 10 tisíc obyv.*	*na 1 lôžko v UZ*	-
Bratislavský kraj	9,17	110,31	14	17	3	104	+
Trnavský kraj	7,85	114,60	10	17	4	83	+
Trenčiansky kraj	6,74	122,72	8	44	4	96	+
Nitriansky kraj	8,47	120,77	9	19	4	57	+
Žilinský kraj	7,13	123,03	10	27	5	76	+
Banskobystrický kraj	13,80	124,17	11	20	5	87	+
Prešovský kraj	10,72	127,99	8	34	4	92	+
Košický kraj	10,72	116,32	10	25	3	45	+
Slovenská republika	**9,28**	**117,37**	**10**	**25**	**4**	**81**	**+**

Zdroj podkladových údajov: ŠÚ SR (DATAcube 2022, STATdat 2022, SODB 2011, SODB 2021), NBS (2022), MDV SR (2022), MV SR (2022), SSC (2022), CVTI (2022), prepočty autora

Použité zdroje

Centrum vedecko-technických informácií SR (2022). *Šport v číslach.* Dostupné na:

https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/mladez-a-sport/sport-v-cislach.html?page_id=33584

Databáza DATAcube (2022). Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné na:

http://datacube.statistics.sk/, prístup: 2. marca 2022

Databáza MDV SR (2022). *Dopravná infraštruktúra podľa regiónov*. Dostupné na:

https://www.mindop.sk/files/statistika_vud/reg_infra.htm#k6, prístup: 5. marca 2022

Databáza MV SR (2022). Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Dostupné na:

https://www.minv.sk/?statisticke-ukazovatele-sluzby-dopravnej-policie, prístup: 5. marca 2022

Databáza NBS (2022). *Priame zahraničné investície*. Národná banka Slovenska. Dostupné na:

https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie, prístup: 4. marca 2022

Databáza STATdat (2022). Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné na:

http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=, prístup: 2. marca 2022

Ravasz, A., Kovács, Ľ., Markovič, F. (2021). *Atlas rómskych komunít 2019*. Vydavateľstvo VEDA, 95 s.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 (2021). Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné na:

https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/Databases/datacube/!ut/p/z1/jY_BDoIwEEQ_qVNbLB4XI6WGEFstYi-mJ9NE0YPx-1XiVWBvk7yXmWWBdSz08ZUu8Znufbx-8iksz2St3ddtC90uShjBNRrvgVKx4wBYZfKi4IS8cRuYA-2020oOmbEwxx8Bvj7-HOHnrzVVUtVAXusMhirvVlYIkJjXP1Iw6YcBGVsw9cPj5r3vkN7pj02T/dz/d5/L2dJQSEvUUt3QS80TmxFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDg1SDUwQUNCUTRVTDAyNEwx/, prístup 1. marca 2022

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 (2022). Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné na:

https://www.scitanie.sk/, prístup 4. marca 2022

Slovenská správa ciest (2022). *Cestná databanka. Prehľad údajov o sieti cestných komunikácií SR.* Dostupné na:

https://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Statisticke-prehlady/k-1-1-2012.alej

https://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Statisticke-prehlady/k-1-1-2021.alej

Zoznam indikátorov

0 Demografia

Prirodzený prírastok obyvateľstva, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Migračný prírastok obyvateľstva, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Celkový prírastok obyvateľstva, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Index starnutia (2011, 2020)
Stredná dĺžka života pri narodení – muži (2011, 2020)
Stredná dĺžka života pri narodení – ženy (2011, 2020)

1 Cieľ Inteligentnejšia Európa

Podniky v oblasti odborných, vedeckých a technických činností, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Zamestnanci výskumu a vývoja, v % z ekonomicky aktívneho obyvateľstva (2011, 2020)
Výdavky na výskum a vývoj, v € na obyvateľa (2011, 2020)
Malé a stredné podniky, počet na tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Podniky – informácie a komunikácia, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Priame zahraničné investície, kumulatívny súčet od roku 1993 v € na obyvateľa (2011, 2019)
Hrubý domáci produkt, v € na obyvateľa, v parite kúpnej sily (2011, 2020)
Hrubá pridaná hodnota, v € na obyvateľa, v bežných cenách (2011, 2020)
Produktivita práce, v € na zamestnanca, v bežných cenách (2011, 2019)
Obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním, v % (2011, 2020)
Domácnosti s počítačom, v % (2011, 2017)
Domácnosti s prístupom na internet, v % (2011, 2021)

2 Cieľ Zelenšia Európa

Hospodárstvo – spotreba tepla, v GJ na obyvateľa (2011, 2020)
Hospodárstvo – spotreba elektriny, v MWh na obyvateľa (2011, 2020)
Hospodárstvo – spotreba zemného plynu, v m^3 na obyvateľa (2011, 2020)
Hospodárstvo – spotreba motorovej nafty, v kg na obyvateľa (2011, 2020)
Spotreba pitnej vody - spolu, v m^3 na obyvateľa (2011, 2020)
Spotreba pitnej vody - domácnosti, v m^3 na obyvateľa (2011, 2020)
Tuhé emisie, v kg na obyvateľa (2011, 2019)
Plynné emisie – oxid siričitý, v kg na obyvateľa (2011, 2019)
Plynné emisie – oxid dusíka, v kg na obyvateľa (2011, 2019)
Plynné emisie – oxid uhoľnatý, v kg na obyvateľa (2011, 2019)
Množstvo komunálneho odpadu, v kg na obyvateľa (2011, 2020)
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu, v % (2011, 2020)
Miera recyklácie komunálneho odpadu, v % (2011, 2020)
Miera skládkovania komunálneho odpadu, v % (2011, 2020)
Obyvateľstvo zásobované vodou z verejných vodovodov, v % (2011, 2020)
Obyvateľstvo napojené na verejnú kanalizačnú sieť, v % (2011, 2020)
Čistiarne odpadových vôd, počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)

3 Cieľ Prepojenejšia Európa

Cestná sieť, v km na km² (2011, 2020)
Diaľnice, rýchlostné cesty a cesty 1. triedy, v km na km² (2011, 2020)
Medzinárodná cestná sieť E ťahy, v km na km² (2011, 2020)
Trasy TEM, v km na km² (2011, 2020)
Transeurópska dopravná sieť TEN-T, v km na km² (2011, 2020)
Motorové vozidlá – osobné motorové vozidlá, počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Motorové vozidlá – autobusy, počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Motorové vozidlá – spolu, počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Cestná doprava – preprava osôb, v mil. oskm (2011, 2020)
Cestná doprava – preprava tovaru, v mil. tnkm (2011, 2020)
Nehodovosť – cesty, počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Prevádzkovaná železničná sieť, v km na tisíc km² (2011, 2018)

4 Cieľ Sociálnejšia Európa

Priemerná mesačná mzda, v € na obyvateľa (2011, 2020)
Miera evidovanej nezamestnanosti, v % z ekonomicky aktívneho obyvateľstva (2011, 2020)
Miera evidovanej nezamestnanosti mladých ľudí, v % z obyvateľstva vo veku 15-24 rokov (2011, 2020)
Bytová výstavba – byty, počet dokončených v danom roku na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Bytová výstavba – domy, počet dokončených v danom roku na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Gymnáziá (štátne, cirkevné, súkromné), pre kraje počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Stredné odborné školy (stredné odborné školy - štátne, cirkevné, súkromné, stredné odborné učilištia - štátne, cirkevné, súkromné, združené stredné školy - štátne, cirkevné, súkromné), pre kraje počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Polikliniky a nemocnice (polikliniky samostatné, nemocnice - všeobecné a špecializované), pre kraje počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Ambulancie (samostatné ambulancie – praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti, praktického lekára stomatológa, praktického lekára gynekológa, lekára špecialistu), pre kraje počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Lekárne a výdajne liekov, pre kraje počet na 100 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Zariadenia sociálnych služieb (zariadenia pre seniorov, domovy dôchodcov, penzióny, domovy sociálnych služieb pre postihnutých dospelých, domovy sociálnych služieb pre postihnuté deti, detské domovy) – kapacita, počet miest na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Dôchodky – priemerná mesačná výška sólo dôchodkov (starobný, invalidný, vdovský, vdovecký, sirotský, starobný predčasný), v € na oprávnenú osobu (2011, 2020)
Obyvateľstvo rómskej národnosti, v % (2011, 2020)
Osoby pod hranicou chudoby, v %, pod 60% mediánovej mzdy (2011, 2020)

5 Cieľ Európa bližšie k občanom

Indikátory oblastí 0-4

Zamestnanci verejnej správy (verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie), v % zo všetkých zamestnancov národného hospodárstva (2011, 2020)

Mzda zamestnancov verejnej správy (verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie), v % z priemernej mzdy v kraji (2011, 2020)
Trestné činy, počet na tisíc obyvateľov za rok (2011, 2020)
Žiaci športových tried na základných a stredných školách, počet na 10 tisíc obyvateľov (2015, 2020)
Kultúrne a voľnočasové zariadenia (divadlá, kiná, verejné knižnice, kultúrno-osvetové zariadenia, múzeá a galérie, zariadenia na voľný čas a záujmovú činnosť pre deti a mládež), počet na 10 tisíc obyvateľov (2011, 2020)
Výkon cestovného ruchu – prenocovania, počet prenocovaní na 1 lôžko v ubytovacom zariadení za rok (2011, 2019)

Doplňujúce ukazovatele

Veľkostné kategórie obcí, v % (2020)
Miera urbanizácie, v % (2020)